

IDI – Sielunruokaa ja innovaatiota

Tanssiryhmän perustaminen vapaalle tanssin kentälle

Heini Tuoresmäki

Opinnäytetyö

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Tanssinopettajan koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Heini Tuoresmäki	
Työn nimi IDI – Sielunruokaa ja innovaatiota. Tanssiryhmän perustaminen vapaalle tanssin kentälle	
Päiväys	27.4.2012
Sivumäärä/Liitteet	47/3
Ohjaaja(t) Eeri Pihlajakari	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savonia-ammattikorkeakoulu, Musiikki ja tanssi	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäyteprojekti käsittelee Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajakoulutuksen (2008–2012) aikana perustettua IDI-tanssiryhmän taloudellista, henkistä ja sosiaalista merkitystä sen jäsenille ja tanssin kentälle. Ryhmän toiminnalle luotiin viitekehys kartoittamalla kuvaa Suomen vapaasta tanssin kentästä eli valtiontuen ulkopuolisista toimijoista.</p> <p>Opinnäytetyöprojektin aineisto pohjautuu haastatteluista kerättyyn materiaaliin sekä tanssialan lehtien artikkelijulkaisuihin. Työn tarkoitus on määrittää ryhmän perustamisprosessi, toiminnan lähtökohdat ja merkitys ryhmän jäsenille. Opinnäytetyöprojektin myötä IDI-tanssiryhmä sai työkaluja toimintansa kehittämiseen. Projektin uskotaan edistävän ryhmän järjestäytymistä ja tavoitteellisempaa toimintaa vapaalla kentällä sekä rahoittajien edessä. Projekti ohjaa ryhmän toimintaa, toiminnan arviointia tulevaisuudessa ja lisää ryhmän tunnistettavuutta. Lisäksi se säilyy ryhmälle merkittävänä raporttina toiminnan käynnistysvaiheista.</p> <p>Opinnäytetyöprojekti kertoo tarpeesta lisätä yrittäjyyteen ja freelancerin toimenkuvaan liittyviä kursseja kaikkiin tanssialan koulutuksiin. Tavoitteena on myös herättää vapaan kentän muita toimijoita avaamaan tarkemmin omia toimintansa lähtökohtia sekä perusteita että arvioimaan toimintaansa laadullisesti. Työllä pyritään edelleen avaamaan myös keskustelua vapaan kentän toimijoiden välille.</p>	
Avainsanat IDI (InnerDinnerInnovent), tanssiryhmät, vapaa tanssin kenttä, substanssi, arviointi	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Dance Teacher			
Author(s) Heini Tuoresmäki			
Title of Thesis IDI – Food for the soul and innovation. The establishment of a dance group in the free field of dancing and its importance to the members of the group.			
Date	27.4.2012	Pages/Appendices	47/3
Supervisor(s) Eeri Pihlajakari			
Client Organisation /Partners Savonia University of applied sciences, Music and Dance			
<p>Abstract</p> <p>In this thesis project the author discusses the financial, mental and social significance of IDI dance group, to its members and to the field of dance. IDI dance group was formed during the dance teacher education (2008–2012). The framework for the operations of the group was formed through surveying the free field of dance in Finland; that is operators without state subsidies.</p> <p>The data in this thesis is based on material collected through interviews and from article publications in this field. The purpose of this work was to define group's establishment process, the premises of operations and the group's significance to its members. Along with the project, IDI dance group gained tools to further develop its activity. Hopefully this project will improve the group's organising and target-oriented activities in the free field as well as in the eyes of the sponsors. This project will guide group's operations and their assessment in the future and increase the recognisability of the group. In addition, it will be a significant report of the early stages of the operation.</p> <p>The author hopes this thesis demonstrates the need to increase courses related to entrepreneurship and freelancing in all training programs in the field of dance. On the other hand it persuades other actors on the free field to elaborate more on the basis and premises of their own operations and to assess their operations qualitatively. With this work the author aims to further encourage discussion between the actors on the free field.</p>			
<p>Keywords IDI(InnerDinnerInnovent), dance groups, free field of dance, substance, assessment</p>			

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 Projektin kuvaus.....	10
2.1 Projektin määrittely	10
2.2 Menetelmät ja aineisto.....	11
2.3 Vapaat ryhmät -käsitteen määrittely.....	12
3 IDI: Ryhmän synty ja perustamisen vaiheet.....	15
3.1 IDI-tanssiryhmän toteutunut toiminta	15
3.2 Toiminnan muodot	16
4 Vapaa tanssin kenttä viitekehyksenä IDI:n toiminnalle.....	18
4.1 Vapaan tanssin kentän kuvaus ja nykytilanne Suomessa	18
4.1.1 Tukiverkostot vapaan kentän toimijoille.....	18
4.1.2 Tuotannollinen toiminnanrakenne	20
4.2 Syitä ryhmien perustamiselle	21
4.2.1 Työpaikkojen vähäisyys	21
4.2.2 Yhteisöllisyyden tarve	22
4.2.3 Ryhmäyttävä työskentelymuoto	23
4.3 Vapaan tanssin kentän haasteet	24
4.3.1 Yhteistyön lisääminen	24
4.3.2 Toimintakulttuurin uudistaminen.....	25
4.3.3 Tanssin kentän eriarvoisuus	25
4.4 Tarve toiminnan laadulliseen arviointiin	27
5 Ryhmän substanssin määrittelemisen.....	28
5.2 Monipuoliset tekijät ja konseptit.....	29
5.3. Toiminnan kohderyhmä	30
5.4 Toimintapaikka.....	31
6 IDI-tanssiryhmän toiminnan merkitys sen jäsenille	33
6.1 Taloudellinen merkitys	33
6.2 Sosiaalinen merkitys	35
6.3 Henkinen merkitys.....	36
7 JOHTOPÄÄTÖKSET PROJEKTILLE	39
8 POHDINTA.....	42
LÄHTEET	46

LIITTEET

- Liite 1 Kysymykset ryhmän jäsenille
- Liite 2 Kysymysteemat esimerkkiryhmille
- Liite 3 Kysymykset asiantuntijahaastatteluun

1 JOHDANTO

Teen opinnäytetyöni tanssiryhmän perustamisesta. Lähtökohtana on selvittää ryhmän merkitys sen jäsenille. Perustimme tanssiryhmän IDI (*InnerDinnerInnovation*) vuonna 2009 neljän opiskelutoverini kanssa, Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajan koulutusohjelman aikana (2008–2012). Ensimmäinen esiintyminen meillä oli Kuopion taidetori-tapahtumassa Kuopiossa 2010. Perustimme ryhmän, koska meillä oli keskenämme samankaltaisia taiteellisia intressejä ja halua tehdä omaa taiteellista työtä. Alusta alkaen meillä oli selkeä tavoite luoda ryhmälle perusta jo opiskeluaikana, jotta se voisi mahdollistaa työllistymisen tai ainakin taiteellisen työn tekemisen valmistumisen jälkeen. Keväällä 2010 käynnistyi myös opinnäytetyöprojektini suunnittelun tasolla. Sovimme aiheesta ohjaajani Eeri Pihlajakarin kanssa, ja ryhdyin keräämään aineistoa.

Tarkoitukseni on kirjoittaa auki lyhyesti ryhmän perustamiskaari, sekä erityisesti määrittää ryhmämme substanssi. Eli hahmotan sitä, kenelle teemme taidetta, missä toimimme, millaisella tuotteella tai konseptilla. Avaan toiminnan tarkoitusta ja ryhmän olemassa olon merkitystä. Ehkä tässä yhteydessä voisi puhua myös taiteellisen manifestin julkistamisesta. Ensin pohdin opinnäytetyön aiheeksi ryhmän yksityiskohtaisempaa perustamisprosessin raportointia, kunnes huomasin, että meillä, ryhmän jäsenillä, on erilaisia ajatuksia ryhmän tarkoituksesta ja siitä, miksi halusimme ryhmän perustaa. Mitä haluamme välittää tai antaa taiteen kentälle? Ainakaan emme olleet puhuneet ja avanneet näitä kysymyksiä keskenämme tarpeeksi.

Aloitin opinnäytetyöni projektin kuvauksella, määritän projektityön menetelmän ja aineiston. Ryhmän perustamisvaiheet, ryhmän toiminnan muodot ja vapaat ryhmät-käsitteen avaan kappaleessa 3. Kappaleessa 5 määritän ryhmän substanssia ja kappaleessa 6 päätän opinnäytetyöni ryhmän merkityksestä sen jäsenille. Lopussa kokoaan vielä projektin aikana syntyneet oivallukset ja ajatukset, jotka hyödyttävät ryhmän toimintaa ja luovat toimintamalleja työskentelyyn tanssin vapaalla kentällä. Tanssin vapaalla kentällä tarkoitan toimijoita ja ryhmiä, jotka eivät saa valtiolista tukea ja toimivat ikään kuin omillaan. Vapaalla kentällä toimii myös paljon freelancereita, joka edelleen selittää käsitettä vapaa kenttä.

Opinnäytetyön edetessä minua alkoi kiinnostaa vapaiden tanssiryhmien toiminta, mahdollisuudet ja haasteet tanssinkentällä yleisesti. Toisaalta, oman ryhmän substanssin ja merkityksen määrittelemisen vaati viitekehyksen ja kontekstin ympärilleen, ja siksi päädyin laajentamaan aihettani. Liitin vapaan tanssi kentän osuuden kappaleeseen 4, jossa käsittelin vapaan tanssinkentän nykytilaa, haasteita ja kehitystarpeita. Perehdyin työssäni myös muutamaaan suomalaiseen, vapaaseen tanssiryhmään oman ryhmämme lisäksi antamaan viitteitä koskien aihettani. Esimerkkien avulla pyrin määrittämään edes pienellä otoksella vapaata tanssin kenttää, mutta esimerkeillä myös tukemaan alkavaa toimintaa ryhmämme kanssa. Minua kiinnosti tietää, miten muut ryhmät itsensä määrittelevät. Miten tekijät näkevät toiminnan vapaalla kentällä ja mitä he kaipaavat? Ovatko ihmisten taiteelliset manifestit lisääntyneet vai miksi vapaita tanssiryhmiä perustetaan yhä enemmän? Onko ihmisillä yhä suurempi tarve saada oma yksilöllinen ääni kuuluviin? Yksilöllisten ja taiteellisten syiden lisäksi on myös tärkeää korostaa sitä, miten työpaikkojen vähyys tanssin kentällä pakottaa toimijat luomaan itselleen vaihtoehtoja ja keinoja harjoittaa ammattiaan. Se näkyy vapaiden ryhmien määrässä kentällä.

Vapaiden tanssiryhmien koko ajan lisääntyessä tanssin kentältä vaaditaan uusia määritelmiä ja toiminnan rakenteiden päivittämistä. Koen, että vapaata kenttää leimaa tällä hetkellä sen pirstaleisuus ja rahoitushaasteet. Näihin haasteisiin joutuu myös IDI vastaamaan toimiessaan kentällä, ja siksi vapaan kentän toimintaan on syytä perehtyä.

Haasteista huolimatta vapaalla kentällä tehdään paljon erilaista ja tanssia uudistavaa työtä, joten sillä on suuri merkitys suomalaisessa tanssikulttuurissa. Sitä on ylpeästi tuotava esille, ja siksi minäkin tartuin kyseiseen projektiin!

KUVA 1: Kuopion Taidetori. Improvisaatio-esitys 2010 (valokuva: Arja Jämsén 2010)

KUVA 2: Kuopion taidetori. Improvisaatio kolmelle 2010 (valokuva: Arja Jämsén 2010)

2 Projektin kuvaus

Tässä kappaleessa esittelen opinnäytetyöprojektini, määritän projektissa ilmenevät käsitteet, kerron työmenetelmistä ja aineiston hankinnasta. Määritän erikseen vapaat ryhmät -käsitteen kappaleessa 2.3.

2.1 Projektin määrittely

Opinnäytetyöprojektini on raporttimainen kuvaus tanssiryhmän perustamisesta ja sen substanssista vapaalla tanssin kentällä. Pyrin määrittämään ryhmämme substanssin ja luomaan suunnitelmia toiminnan kehittämiseen. Puhuessani substanssista tässä yhteydessä tarkoitan sen piirteitä yksilöllisyydestä, tunnistettavuudesta, riippumattomuudesta ja pysyvyydestä muutoksessa (Juti 2001, 214). Substanssista välittyy myös ryhmän jäsenten taiteelliset arvot ja tavoitteet, ja siksi sen selkiyttäminen on ryhmän jäsenille henkilökohtaisesti tärkeää. Hahmotan sitä, mitä tanssiryhmämme IDI (InnerDinnerInnovent) edustaa, ja miten se erottautuu muusta tanssin kentästä. Projekti käynnistyi vuonna 2010, ja on muotoutunut aineiston, sekä tiedon lisääntymisestä. Opinnäytetyöprojekti etenee loogisesti ryhmän perustamisvaiheista ryhmän substanssin tarkentumiseen. Projekti on ainutkertainen, koska se koskee vain yhden tanssiryhmän perustamisprosessia, eikä perustamisprosessia voi enää kyseisen ryhmän kanssa toisintaa. Projekti elää ryhmän rinnalla muutaman vuoden määrittäen ja kehittäen toimintaa. Toiminnan hahmottuessa ja projektin päätyttyä IDI on valmis toimimaan ammattikentällä.

Opinnäytetyöprojekti on ryhmän tarpeen lisäksi ajankohtainen, sillä tanssin vapaa kenttä on moninaistunut viime vuosikymmenien aikana (Hulkko 2010, 7). Kokemukseni mukaan vapaan kentän toimijoiden määrästä ja ryhmien toiminnasta ei kuitenkaan tiedetä tarpeeksi. Kun toimintaa ei kyetä arvioimaan, vaikeutuu rahojen jakaminen ja tanssipolitiikan suunnan ohjaaminen. Siksi IDI:n kuin muidenkin ryhmien olisi vapaalla kentällä kannettava vastuuta oman toiminnan arvioinnista. Projekti käsittelee pääasiassa ryhmän toiminnan lähtökohtia, mutta ottaa kantaa myös toiminnan laadulliseen arviointiin.

2.2 Menetelmät ja aineisto

Projektissani käytän kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen keinoja, koska ihmisiä haastatteleamalla pyrin hahmottamaan IDI-tanssiryhmän toiminnan merkityksen sen jäsenille, sekä kuvaamaan muutaman tanssiryhmän toimintaa vapaalla tanssin kentällä. Tarkoitukseni on hahmottaa tai tulkita tiettyä sosiaalista toimintaa ja ilmiötä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152.) Tuon esille tanssiryhmän IDI (InnerDinnerInnovent) jäsenten näkökulmia koskien ryhmän toimintaa ja kuulen yleisesti vapaalla kentällä toimivien ajatuksia. Tiedonkeruumenetelmäni antaa paljon tilaa ihmisten ajatuksille, tunteille ja kokemuksille (Hirsjärvi & Hurme 1995, 128). Lisäksi olen itse mukana tutkimuksessani, enkä voi sanoutua irti arvolähtökohdista, joiden muokkaamana pyrin ymmärtämään tarkastelemaani aihetta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152). Minulla on ennako-oletuksia vapaasta kentästä ja tietoa ryhmistä, joiden pohjalta esitän haastateltaville kysymykset. Johdatan heitä tahtomattakin tiettyyn suuntaan ja muodostan työlleni otsikon sekä rakenteen. Minun tulee olla herkkä sille, etten tulkitse haastateltavien vastauksia. Siksi olen tarkastuttanut vastaukset ja kirjoitusasun kaikilla haastateltavilla.

Opinnäytetyön aineisto perustuu pääasiallisesti haastatteluille, ja ne ovat muodoltaan teemahaastatteluita. Haastatteluiden muoto on puolistrukturoitu, jolloin teemat ja aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten muoto ja järjestys eivät ole ennalta sovittuja. (Hirsjärvi & Hurme 1995, 197.) Kysymykset ovat valmiiksi muotoiltuja ja samat kysymykset esitettiin suurilta osin kaikille haastateltaville. Kysymysten vastauksille ei ole mitään ennalta annettua lomaketta ja keskustelu saa rönsyillä kysymysten ympärillä, haastattelun aikana (Hirsjärvi & Hurme 1995, 197). Haastateltavia on vain muutama, mutta heidän valinta on tarkkaan perusteltu. Ryhmät, joiden tekijöitä olen haastatellut, on perustettu suunnilleen samaan aikaan kuin IDI, ja antavat näin ollen realistisen kuvan ryhmän perustamisesta tämän hetken yhteiskunnallisissa ja kulttuuripoliittisissa olosuhteissa. Ryhmät näyttävät kuitenkin hieman eri lähtökohdista. Toinen ryhmä koostuu eri taidealojen tekijöistä, jotka vievät teoksia epätavallisiin paikkoihin ja tarjoaa uusia mahdollisuuksia tanssin esittämiseen, pääasiassa pääkaupunkiseudulla. Toinen ryhmä on perustettu osaksi tarpeeseen ja tilaukseen luoda tanssinrakenteita, sekä tarjota tanssia myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Molemmat tekevät uranuurtavaa työtä, mutta eri konsepteilla, eri paikassa ja hieman eri kohderyhmille.

Aiheeseen liittyen on hyvin vähän kirjoitettua ja tutkittua materiaalia, tai sellaiseen muotoon kirjoitettua tekstiä, joka minua hyödyttäisi. Vapaista ryhmistä on tehty fakta-

pohjaisia selostuksia tai historiikkeja niiden toiminnasta, mutta en löydä tarkalleen ryhmien substanssia niistä, esimerkkinä Valtion tanssitaidetoimikunnan valmistelema tanssin visio ja strategia vuosille 2010–2020 (Laakkonen 2009). Haastatteluilla kannustan ihmisiä todella ilmaisemaan mielipiteensä, antamaan rehellisiä ja vilpittömiä vastauksia. Haluaisin, että haastatteluilla päästään aidoimpiin ja henkilökohtaisimpiin vastauksiin. Haastatteluilla herätän myös keskustelua vapaan kentän toimijoiden välille.

Oman ryhmän kohdalla videohaastattelin jokaisen jäsenen yksitellen, ja kysyin heidän subjektiivisia ajatuksiaan koskien ryhmäämme. Sen lisäksi olen videoinut myös ryhmän harjoitus - ja palaveritilanteita, joiden avulla kuvaan ryhmän perustamisprosessia. Yritän löytää niistä, vaikka sivulauseissakin, sanottuja määritelmiä ryhmän toiminnasta, tarkoituksesta ja taiteellisesta manifestista. Videomateriaalin avulla haluan havainnoida ryhmän toimintatapoja, kertoa ryhmäluonteestamme ja ryhmädynamiikastamme. Oman ryhmän lisäksi haastattelin kahta, vastaperustettua tanssiryhmää - ja kokoonpanoa, jotka ovat syntyneet tämän hetken kulttuuripoliittiseen tilaan ja yhteiskuntaan. Haastattelin tanssiryhmä Off Balancen perustajia Elina Häyrystä ja Terhi Kuokkasta yhteishaastattelussa sekä Bretty Bruises Squad -ensemblen koreografi, Katja-Maria Taavitsaista. Tuntui luontevalta haastatella Off/Balancen molempia perustajajäseniä, koska ryhmä näyttäytyy ulkopuolelle kahden tanssijan luotsaamana ryhmänä. Pretty Bruises Squad -ryhmä on taas selkeästi koreografi-vetoinen ryhmä, ja siksi haastattelin vain koreografia. Lisäksi halusin haastatella ihmistä, jolla on pidempiaikainen kokemus vapaasta tanssin kentästä ja ryhmien tuottamisesta. Kyseiseen asiantuntijahaastatteluun lupautui Riitta Honkanen, tuottaja, joka toimii tällä hetkellä Itäisen tanssin aluekeskuksen toiminnanjohtajana. Koin tärkeäksi lisätä ryhmäkohtaisten haastattelujen lisäksi asiantuntija-arvion vapaasta tanssin kentästä yleisesti. Haastattelukysymykset ryhmämme jäsenille löytyvät liitteestä 1 ja kysymysteemat esimerkki-ryhmien perustajille liitteestä 2. Asiantuntijahaastattelun kysymykset ovat luettavissa liitteestä 3. Vastaukset on mahdollista saada opinnäytetyön tekijältä, mutta niitä ei julkaista liitteinä työssä. Sama koskee kaikkea videomateriaalia.

2.3 Vapaat ryhmät -käsitteen määrittely

Vapaat ryhmät eli teatteri- ja orkesterilain ulkopuolella toimivat ryhmät ja taiteilijat ovat liike, joka tavoitti Suomen 60–70-luvun vaihteessa. Vapaat ryhmät syntyivät ha-

lusta taiteelliseen vapauteen, tarpeesta tehdä ryhmästä käsin omannäköisiä valintoja, työskennellä joustavasti ja demokraattisesti yhteisesti jaettujen taiteellisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (Hulkko 2010, 7.) Mikään yhtenäinen ryhmä vapaa kenttä ei oletettavastikaan ole. Joidenkin ryhmien toiminta saattaa olla hyvinkin taloudellisesti turvattua, ja toiset toimivat satunnaisilla apurahoilla elättäen itsensä muissa töissä ryhmän ulkopuolella, olosuhteiden pakosta tai omasta valinnastaan. Ääripäitä vapaisista ryhmistä edustavat mielestäni suuret, kansainvälistä mainettakin saavuttaneet company -muodot ja toista niin sanotut villasukkateatterit, joissa tehdään taidetta ilman rahoitusta, pienelle yleisölle. Villasukkateatteri-käsite on syntynyt minulle tavasta tehdä taidetta ruohonjuuritasolla, omakustannuksella ja joskus kotikutoisin keinoin. Ääripäiden suhteen en väheksy mitään, enkä arvota niiden taiteellista rikkautta, vaan kerroin esimerkit toiminnan laajuudesta ja rahoituksen tuen merkityksestä.

1990-luvulla vapaiden ryhmien toimintakulttuuri vain kasvoi ja laajeni. Ryhmät lähtivät toiminnassaan siitä periaatteesta, että ne halusivat tarjota samoin ajatteleville teatteri- ja tanssialan ammattilaisille mahdollisuuden toteuttaa ammattiaan niin sanottujen valtionosuusteattereiden ulkopuolella. Ryhmien synnyllä tahdottiin myös selvästi protestoida laitosteatterimallia vastaan, jonka koettiin kahlitsevan taiteen tekemisen vapautta. (Hakala 2002,23.) 1990-luvulla vallinnut lama vähensi valmiita työpaikkoja entisestään, ja pakotti tanssintekijät keksimään omia keinoja työllistää itsensä (Suhonen, 37). Voidaan havaita, että yhä useampi vastavalmistunut koreografi tai tanssitaiteilija perustaa oman ryhmän.

KUVA 3: IDI-tanssiryhmän jäsenet. Hetki ennen esitystä Kuopio Tanssi ja Soi - festivaaleilla 2010 (valokuva: Moona Nevalainen 2010)

3 IDI: Ryhmän synty ja perustamisen vaiheet

Kappaleessa 3 käsitellään IDI-tanssiryhmän perustamisvaiheet ja toiminnanmuodot, joiden lisäksi tanssiryhmän toteutunut toiminta esitellään lyhyesti.

IDI (InnerDinnerInnovent) -tanssiryhmän perustaminen oli vireillä noin vuoden verran ennen varsinaisen toiminnan aloittamista. Ideat ja ajatukset syntyivät kaiketi koulutuntien ja -matkojen, vapaa- sekä loma-aikana. Oli kyseessä sitten odottelu nurkassa ennen diagonaalisarjan tekemistä tanssitunnilla tai sähköposti-keskustelut koulun joululomien aikana, niin ideoita on aina syntynyt ja helposti. Ryhmän jäsenten välillä on vallinnut aina konsensus, ja helppous aivomyrskyilyyn ilman väkinäistä yrittämistä, eikä siihen voinut olla tarttumatta. Ryhmän jäsenten samankaltaiset taiteelliset intressit ovat kuitenkin ehkä lopullinen syy siihen, miksi ryhmä haluttiin perustaa. Ryhmän jäsenperustajiin kuuluvat Emmi Kahilainen, Pippa Jämsén, Meri-Tuuli Risberg, Emma Ronkainen ja Heini Tuoresmäki.

3.1 IDI-tanssiryhmän toteutunut toiminta

IDI-ryhmän toiminta näyttäytyi julkisena ensimmäisen kerran heinäkuussa 2010. Sitä ennen olimme puhuneet ryhmästä ulospäin vain opinnäytetyön ohjaajalleni, Eeri Pihlajakarille ja apurahan myöntäjille perustellessamme toimintaamme. Ensimmäinen apuraha IDI-tanssiryhmälle saatiin 2010 Pohjois-Savon taidetoimikunnalta, joka liittyi Kuopion Taidetori-tapahtumaan. Se nostatti ryhmän sisäistä itsetuntoa, jonka avulla päästiin alkuun. Taidetorilla esiinnyimme improvisaatio-esityksellä seitsemän päivän ajan. Yhden päivän aikana esiinnyimme kolmesti päivässä ja yksi esitys kesti 15 minuuttia.

Yhdistys InnerDinnerInnovent -tanssiryhmästä tehtiin keväällä 2011, joka mahdollisti selkeämmän rahapolitiikan ryhmän sisällä, hakuoikeuden useampiin apurahoihin ja oikeuskelpoisuuden. Ajatuksellisesti koen, että yhdistys vakauttaa ja järjestää ryhmän toimintaa. Yhdistys todellistaa ryhmää ja luo kuvan toivottavasti hieman järjestäytyneemmästä ja tavoitteellisemmasta toiminnasta.

Kesällä 2011 IDI:ä pyydettiin mukaan yhteistyöprojektiin Amnesty International ry, Kuopion paikallisosaston kanssa. Valmistimme esityksen *Tapaukseton*, joka perustui

muutamiiin Amnestyn keräämiin ja dramatisoimiin tarinoinhin tosielämän ihmiskohtaloista ympäri maailmaa. Projekti liittyi Amnesty International ry:n 50-vuotisjuhlakampanjaan, ja me olimme teoksellamme osaltaan mukana markkinoinnissa, hankkimassa lisää näkyvyyttä sekä uusia jäseniä Amnestylle. Esitimme esitystä Kuopiossa, Sektorin kauppakeskuksessa, jonka yhteydessä Amnesty keräsi adresseja, vetoomuksia ihmisoikeusloukattujen puolesta ympäri maailmaa. Uskon, että tanssiteoksemme synnytti monessa kiinnostuksen Amnestyn toimintaa kohtaan ja toisin päin. Saimme levitettyä tietoisuutta Amnestyn tärkeästä toiminnasta, tanssitaiteesta ja markkinoitua ryhmäämme. Amnesty-yhteistyön on puhuttu jatkuvan tulevaisuudessa.

KUVA 4 & KUVA 5: *Tapaukseton* –teoksen julistekuvia. Kuopio, Savonkatu 7, saunatilojen WC 2011 (Valokuva Heini Tuoresmäki 2011)

3.2 Toiminnan muodot

Ryhmän toimintaa on hoidettu toistaiseksi opiskelun ohella, ja se asettaa rajoitteita aktiivisen toiminnan ylläpitämiseen. Se näkyy vähäisissä apurahahauissa ja ryhmän rahaston kartuttamisessa. Esiintymistoiminta on rajoittunut toistaiseksi vain Kuopioon, vaikka ryhmän sijoittumista tietyille paikkakunnalle emme ole vielä päättäneet. Opis-

kelun aikana olemme kysyneet kokousta kasvokkain, mutta muuten pidämme aktiivisesti yhteyttä sähköpostitse ja sosiaalisen median kautta.

Ryhmän jäsenet ovat sijoittuneet asumaan eri paikkakunnille, joka tulevaisuudessa saattaa asettaa haasteita ryhmän toiminnalle. Toiveena on, että ryhmällä on jäsenten arjessa tilaa, vaikka asutaankin eri paikkakunnilla. (Jämsén & Ronkainen 2012.) Yhteydenpitoon ja työskentelyyn on onneksi moninaisia keinoja. Koemme muun muassa, että residenssimuotoisen työskentelyn avulla ryhmällä on tulevaisuus. Voimme mennä pois jokaisen arkipäivästä, totutuista arjen konventioista. Kaikki voivat antautua residenssijaksolla vain taiteen tekemiseen, ja työskentelimme kaikille neutraalilla maaperällä. Intensiivinen, kahden viikon teoksen kasaaminen ja treenaaminen sopii työskentelytehokkuudessaan myös ryhmälle paremmin kuin kahden kuukauden satunnainen harjoitusjakso.

Ryhmässä koetaan, että IDI voi satunnaisesti työskennellä myös pienemmällä työryhmällä, mikä todentui jo Kuopion Taidetori-tapahtumassa. Jatkumon kannalta ryhmä haluaa ylläpitää toimintaa, vaikka on oletettavaa, ettei kaikki pääse mukaan jokaiseen produktioon. Jäsenet voivat toimia ryhmän sisällä myös pareittain, pienryhmissä tai yksin. Vierailijoita ryhmään tulee varmasti produktiokohtaisesti ja eri yhteistyökuvien kautta. Uusista jäsenistä emme ole vielä keskustelleet, mutta se on mahdollista varmasti tulevaisuudessa (Risberg 2012).

4 Vapaa tanssin kenttä viitekehystenä IDI:n toiminnalle

Tässä kappaleessa hahmotan Suomen vapaan tanssin kentän nykytilaa, toiminnanrakenteita ja rahoitusjärjestelmiä. Pohdin myös syitä siihen, miksi ryhmiä perustetaan tällä hetkellä niin paljon. Tuntuu tärkeältä muodostaa kuva ryhmän toiminnan ympäristöstä ja vallitsevista olosuhteista. Kirjoitan myös vapaan tanssin kentän haasteista, joihin IDI joutuu vapaan kentän toimijana osaltaan vastaamaan ja löytämään ratkaisumalleja. Viimeisessä alaotsikossa käsittelen vielä erikseen toiminnan laadullista arviointia, jota peräänkuulutetaan vapaiden ryhmien toiminnassa. Koska se on aiheena niin tärkeä ja ajankohtainen, nostan sen erilliseksi kappaleeksi haasteiden rinnalle.

4.1 Vapaan tanssin kentän kuvaus ja nykytilanne Suomessa

Vapaa kenttä on tärkeä osa suomalaista tanssitaidetta, ja se on taiteenalan kokoon suhteutettuna suuri. Noin 30 vapaasta tanssiryhmästä valtaosa toimii pääkaupunkiseudulla, minkä lisäksi eri puolilla Suomea työskentelee kymmeniä freelancekoreografeja. (Laakkonen 2009, 14.) Sillä on tärkeä merkitys taiteenalan sisällöllisen kehityksen edelläkävijänä ja monimuotoisen tanssikulttuurin vahvistajana.

4.1.1 Tukiverkostot vapaan kentän toimijoille

2000-luvun vaihteessa alkanut uusien tanssiryhmien perustamisaalto on vain jatkunut, eikä varmasti hetkeen ole loppumassa. Vapaiden tanssiryhmien määrä on kymmenessä vuodessa kasvanut 15:sta noin 30 ryhmään (Laakkonen 2009, 17). Ympäri Suomea on perustettu ryhmiä, joiden tarkoituksena on tuottaa korkeatasoista tanssitaidetta valtakunnallisesti. Uskon, että vuonna 2004 perustetut tanssin aluekeskukset synnyttivät mahdollisuuden ja tukivat ajatusta perustaa uusia ryhmiä myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Opetus - ja kulttuuriministeriön tukemat tanssin aluekeskukset perustettiin parantamaan tanssitaiteen toimintaedellytyksiä, lisäämään tanssitaiteilijoiden työtilaisuuksia sekä laajentamaan kulttuuritoimintaa valtakunnallisesti (Tanssin aluekeskusverkosto). Off/Balancen Elina Häyrynen ja Terhi Kuokkanen (2012) korostavatkin tanssin aluekeskusten tärkeyttä yhteistyön tekijänä, erityisesti valtakunnallisella tasolla. Aluekeskukset ovat myös keränneet kallisarvoista tietoa vapaasta tanssinkentästä kymmenen vuoden aikana, jossa arvioidaan muun muassa

seuraavan vuoden tulostavoitteet ja edellisen vuoden tulosjakautuma, mitataan esitys - ja katsojamäärät, työpajoihin sekä ammattilaistreeneihin osallistuvat että muuta toiminnan määrää (Honkanen 2012). Jatkossa aluekeskusten kohdalla korostetaan tarvetta yhdistää toimintaansa paikallisesti eri tuotantokeskusten ja toimijoiden kanssa, jotta ne säilyisivät tuotannollisesti ja taiteellisesti toimintakykyisenä. Tavoite on määritetty Valtion tanssitaide-toimikunnan Tanssin strategiaryhmässä, ja tavoite on laadittu toteutuvan vuosien 2010–2020 aikana (Laakkonen 2009,9).

Toinen merkittävä tukija vapaille tanssiryhmille on taiteen keskustoimikunta, joka on myös opetus - ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimiva taiteen edistämisen asiantuntija - ja rahoittajaorganisaatio. Tanssitaide-toimikunta jakaa taiteilija-apurahoja noin 580 000 euroa vuodessa. Taiteilija-apurahalla työskenteli vuonna 2011 31 tanssitaiteilijaa. Lisäksi toimikunta jakaa muita tanssitaiteen apurahoja ja avustuksia vuosittain noin 1 320 000 euroa. Tästä summasta valtaosa, noin miljoona euroa, jaetaan toiminta-avustuksina tanssiryhmille. Loput määrärahasta myönnetään pääosin työryhmille ja yhteisöille tanssi- ja musiikki- ja kulttuurituotantotoiminnan tuottamiseen. (Taiteen keskustoimikunta 2011.) Taiteen keskustoimikunta on tällä hetkellä muutoksen alla, ja toiminnan rakenteiden päivittämisellä pyritään vastaamaan nykypäivän tanssintilan muutostarpeisiin.

Keskustoimikunta on laatinut opetus- ja kulttuuriministeriölle ehdotuksen erillisen Taiteen edistämiskeskus -nimisen viraston perustamisesta. Tämä mahdollistaisi hallintorakenteiden ja toiminnan yhdenmukaistamisen, toimintojen koordinoinnin ja voimavarojen paremman käytön. Tällä hetkellä talous-, henkilöstö- ja muita yleishallinnon tehtäviä hoidetaan hajautetusti 14:ssä eri toimipisteessä. Taiteen edistämiskeskusella olisi erillisiä aluetoimipisteitä, itsenäistä päätäntävaltaa käyttäviä luottamuseliimiä, joita ovat valtakunnalliset ja alueelliset asiantuntijaryhmät, taideneuvosto ja erillislautakunnat. Aluetoimipisteille virasto voi antaa erillisiä valtakunnallisia taiteen ja kulttuurin edistämiseen liittyviä erityistehtäviä. Nämä liittyvät muun muassa alan toimijoiden verkostoitumiseen, koordinointiin ja hankkeiden tukemiseen. Tehtävät määritellään yhteistyössä aluetoimipisteiden kanssa, ja erityistehtävien tulee nousta alueellisista lähtökohdista ja kehitystarpeista. Tämä vastaisi osaltaan niihin tarpeisiin, joita useissa alueellisten taidetoimikuntien roolia tarkastelleissa selvityksissä on nähty alueen taide- ja kulttuurialan toimijoiden yhteistyön tiivistämisestä. (Taiteen keskustoimikunnan lausunto Taiteen edistämiskeskusta koskevasta lakiesityksestä TKT D:nro 4/591/2012.) Alueellinen keskittäminen ja yhteistyön tarve korostuvat aluekeskusten lisäksi myös taidetoimikuntien tavoitteissa.

Oikeutta päättää määrärahoista keskitetään myös alueellisille tahoille, jolloin ne voitavasti ohjautuisivat tarkoituksenmukaisemmin ja laajemmin koko tanssin kentälle.

Alueelliset asiantuntijaryhmät keskittyisivät myös erikseen jakamaan avustuksia nuorille, aloitteleville ryhmille ja taiteilijoille, jotka eivät vielä pääse valtakunnallisten rahoitusten piiriin. Lisäksi virasto kehittäisi muun muassa tanssintutkimusta ja läänintaiteilija-toimintaa. (Taiteen keskustoimikunnan lausunto Taiteen edistämiskeskusta koskevasta lakiesityksestä TKT D:nro 4/591/2012.)

Taiteilijoiden heikkoon taloudelliseen asemaan on mietitty muitakin rahoitus- ja tukimalleja. On puhuttu taiteilijapalkasta, joka korvaisi työttömyyskorvauksen toimien ikään kuin perustulona. Jos taiteilija saa apurahan tai tuloja, niin taiteilijapalkan osuus pienenee. Säännöllisellä perustulolla pyrittäisiin vähentämään taiteilijoiden kohtaamaa byrokratiaa työttömyyskassojen, apurahatahojen ja työnantajien välillä, tukisi luovaa taloutta ja ilmapiiriä. (Gronberg 2010, 25.)

4.1.2 Tuotannollinen toiminnanrakenne

Tuotantotoimintaan suunnatut määrärahat eivät ole toistaiseksi seuranneet taiteilijoiden ja tuotantojen määrän kasvua, eikä tukea ole kohdennettu riittävästi vapaalle kentälle, jossa suurin kasvu on tapahtunut (Laakkonen 2009, 18). Vapaalla kentällä ryhmistä ei ole tarpeeksi vertailutietoa ja laadullista arviointia, koska niiden keräämiseen puuttuu ryhmiltä resursseja (Honkanen 2012). Se hankaloittaa tuotannon ja rahoituksen suunnittelua, sekä edelleen toimintarakenteiden uudistamista. Teatteri- ja orkesterilain ulkopuolella toimivat vapaat ryhmät voivat saada ainoastaan harkinnanvaraista, vuodeksi kerrallaan myönnettävää toiminta-avustusta tai produktioihin suunnattavaa erityisavustusta. Vuosittain myönnettävä tuki ei mahdollista pitkäjänteistä suunnittelua eikä toimintaa. (Laakkonen 2009, 21.) Harkinnanvaraisen ja määräaikaisen tukipolitiikan vahvistamisen puolesta vapaalla kentällä puhuu sekin, että uuden ryhmän tai taidelaitoksen – kuten minkä tahansa ilmiön – läpimurto ja profiloituminen yleisessä tietoisuudessa ja julkisuudessa noudattaa tiettyä kaarta. Tutkimusten mukaan kehitysprofiili on seuraava: ensimmäisen vuoden aikana se saatetaan liikkeelle, toisen aikana alkaa tapahtua ja kolmannen vuoden aikana alkaa näkyä. Vasta viidentenä toimintavuonna toiminta on taiteilijoittensa ja hallintonsa näköistä. (Ojala 2008.)

Jos tarkastelemme IDI-tanssiryhmää uuden ilmiön tai ryhmän kehitysprofiilitutkimuksen näkökulmasta (Ojala 2008), kehitys noudattaa melko täsmällisesti oletettua kaarta. Saatoimme ensimmäisenä vuonna 2009 toiminnan liikkeelle eli perustimme ryhmän, toisena vuonna ryhdyimme toimeen ja esiinnyimme ensimmäisen kerran

yhdessä. Kolmantena vuonna toiminta alkoi vasta näkyä ja toiminta rakentua. Poikkeuksiakin on. Off/Balance-ryhmän Terhi Kuokkanen listaa (2012), että ensimmäisenä vuonna heidän ryhmänsä teki yhden koko-illan teoksen, 2 pienempää teosta, yhden yleisökasvatusteoksen, yhden teoksen tanssinharrastajille, järjestivät työpajoja, sekä suunnittelivat uusia kursseja että toimintaa tulevaisuudelle. Se on todella paljon yhdelle vuodelle, josta tekijätkin yllättyivät. Kuokkasen ja Häyrysen mielestä (2012) teosten määrä kertoo paljon alueen, Jyväskylän, ja ihmisten tarpeesta sekä tilauksesta tanssille. Off/Balancen Häyrynen ja Kuokkanen (2012) uskovat siihen, että vakiintunut ryhmä luo parempia mahdollisuuksia saada pidempiaikaista rahoitusta kuin, että kasaisi työryhmän aina produktiokohtaisesti. Toiminnalle alkaa kertyä historiaa ja perusteita, jolloin toiminta alkaa näyttäytyä vakavasti otettavampana.

4.2 Syitä ryhmien perustamiselle

Suomalainen tanssipolitiikka on uusien haasteiden edessä. Alalle on tullut paljon uusia tekijöitä, esitysmäärät, festivaalit ja tanssitapahtumat ovat lisääntyneet ja taiteellisen työn sisällöt monimuotoistuneet. (Laakkonen 2009, 5.) Mitkä mahtavat olla syyt siihen?

4.2.1 Työpaikkojen vähäisyys

Kaikkia haastateltuja ryhmiä leimaa halu ja tarve luoda työpaikkoja itselleen. Into ja halu kehittää toimintaa ovat varmasti edellytyksiä ryhmien toiminnalle ja työllistymiselle. Tanssintekijöitä on myös yhä enemmän, mutta työpaikkojen määrä ei ole lisääntynyt suhteessa heihin. Kaikki eivät pääse työskentelemään valmiisiin instituutioihin tai ryhmiin, vaikka haluaisivatkin. Laakkonen (2008) toteaa, että vapaan kentän suurta osuutta selittää ammatillisen koulutuksen lisääntymisen ohella alan tuotantorakenteiden kehittymättömyys. Tanssin alalla ei ole suuriin ja keskisuuriin puheteattereihin verrattavia työnantajia: vuonna 2008 VOS-tanssiteattereissa ja tuotantokeskuksissa työskenteli vakituisessa työsuhteessa ainoastaan 14 tanssijaa ja koreografia. Käytännössä lähes kaikki alalle valmistuvat, tanssinopettajia lukuun ottamatta, työskentelevät freelancereina. (Laakkonen 2009, 14.) VOS-lyhenteellä tarkoitetaan valtionosuusjärjestelmää, jossa valtio tukee rahoituksella teatteri - ja orkesteripalveluja. Palvelujen tarjoajien tulee edistää alueellista taiteen saatavuutta ja saavutettavuutta eri väestöryhmille. Valtionosuuden saamisen edellytyksenä on tiettyjä kriteerejä; teatterin tai orkesterin tulee harjoittaa vakinaista ja ammatillista toimintaa, toiminnalle on taloudelliset edellytykset, mutta toimintaa ei ylläpidetä taloudellisen voiton vuoksi ja

teatterilla tai orkesterilla on toiminta - ja taloussuunnitelma, vain muutamia mainitakseni. (Teatteri - ja orkesterilaki 2 §, 2007.) Off/Balancen perustaja Terhi Kuokkanen (2012) on sitä mieltä, että VOS-järjestelmä on liian kankea, koska siihen käytetään paljon rahaa, mutta sen sisällä ei tapahdu vaihtuvuutta, eivätkä uudet tanssintekijät pääse helposti VOS- tuen piiriin. Toiminnanjohtaja Riitta Honkanen (2012) yhtyy mielipiteeseen, ja vaatisikin VOS-järjestelmän päivittämistä vapaalle kentälle sopivaksi rakenteeksi. Harvoja hyväksytään VOS-järjestelmään, vaikka monet ryhmät täyttävätkin tällä hetkellä kelpoisuusehdot. VOS-järjestelmä rakentuu ajatukselle, että tanssintekijöillä on omat tilat, jossa ylläpidetään kausiohjelmaa. Esityksiä tuotetaan säännöllisesti, ja niistä saadaan lipputuloja. Se asettaa haasteita koreografi-vetoiselle vapaalle tanssinentälle, sillä koreografit työskentelevät usein produktiokohtaisesti eri ryhmien kanssa, suurella liikkuvuudella.

4.2.2 Yhteisöllisyyden tarve

Uskon, että ihmiset haluavat yhä enemmän kokea tiiviin yhteisön ympärillään, jonka he voivat saada perustamastaan ryhmästä. Siinä he voivat toimia yhteistyössä ja solidaarisesti. Ryhmässä kykenee hahmottamaan omaa suhdetta kenttään ja kollegoihin, sekä kaikkiin, jotka tekevät samaa työtä. Koreografin ammatti on myös niin yksinäinen, että valmistumisen jälkeen halusi koota ihmiset yhteen, joiden kanssa työskentely sujui. Pretty Bruises Squad muodostui jo aiemmin yhdessä työskennellyistä ihmisistä, jotka halusivat yhteistyön jatkuvan, mutta vähän organisoidummin ja tietyn yläotsikon alla. (Taavitsainen 2012.)

Elina Häyrynen (2012) toteaa, että tanssiryhmän perustamisen syynä on halu olla itse omatoiminen ja aloitekykyinen tanssija, joka voi kutsua koreografeja ryhmäänsä tekemään teoksia. Ryhmän kautta on mahdollisuus myös valita oma työryhmä, eikä tanssijana tarvitse vain kiertää koetilaisuudesta toiseen tai soittaa koreografeille. Off/Balance tekee mielestäni tärkeää työtä siinä, että omalla toiminnallaan he muuttavat vapaan kentän koreografi-vetoisuutta ja tanssientän asetelmaa. Teoksen luotsaajalle jää paljon myös tuotannollista vastuuta, ja se tehtävä on vapaalla kentällä usein koreografilla.

Toisaalta ehkä nykyajan epävarma työmaailma synnyttää taiteilijoissa halun luoda itselleen perustan, jossa voivat toimia, ja jota he voivat itse hallita. Tai ehkä epävarmuuteen on jo totuttu, ja ihmiset uskaltavat ottaa riskejä ja kokeilla työskentelemistä omillaan.

4.2.3 Ryhmäyttävä työskentelymuoto

KUVA 6: Hetki ennen esitystä. Kuopio Tanssii & Soi -festivaali 2010 (valokuva: Meri-Tuuli Risberg 2010)

Tanssissa ryhmäytyminen on myös luontevaa. Vaikka tanssija tekisi sooloteoksen, tarvitsee hän työryhmän ympärilleen, jonka kanssa teos valmistetaan. (Honkanen 2012.) Toisaalta myös heidän, jotka haluavat elättää itsensä ryhmien toiminnalla, täytyy olla avoimia erilaisille rahoituksille. Merkittäviä rahoituksia ovat tällä hetkellä erilaiset hankerahat, joita annetaan muun muassa ei-perinteiseen taiteen tekemiseen, sovelta-vaan tai yhteisölliseen taiteeseen. Rahoituksen takana on usein valtioiden, kuntien ja maakuntaliittojen hankerahat, ja niitä myönnetään käytännössä vain yhteisöille. Käytäntö juontaa juurensa EU:sta ja koko Euroopan tason rakenteista. (Honkanen 2012.)

Mielestäni avustuksissa on yleisestikin nähtävissä trendi jakaa rahoitusta vain yhdistyksille, järjestöille ja ryhmille. Honkasen mukaan (2012) myös taidetoimikunnat ohjaavat määräraha-erotuksensa enemmän ryhmille kuin yksittäisille produktioille, samoin toimii alueelliset tahot. Rahoituskin ajaa näin ollen jonkin kaltaiseen ryhmäytymiseen.

4.3 Vapaan tanssin kentän haasteet

Haastatteluissa korostuivat samat teemat, jotka koetaan haasteiksi tanssin kentällä, vapaan kentän sisällä ja suhteessa muuhun tanssin kenttään.

4.3.1 Yhteistyön lisääminen

Jokainen haastattelemani toivoo tanssin kentälle lisää yhteistyötä. Yhteistyötä kaivattaisiin lisää aluekeskusten ja ryhmien sekä vapaan kentän, laitosten ja VOS -teattereiden välille. Ylipäänsä talojen kanssa, jolla on tanssitiloja. Enemmän toivottaisiin myös ryhmiä pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. (Honkanen 2012.) Meri- Tuuli Risberg ja Pippa Jämsén (2012) toteavat, että rohkeampi yhteistyö eri taidealojen sekä muiden tahojen välillä mahdollistaa IDI-tanssiryhmän kilpailukykyisyyden tanssinkentällä. Tällöin markkinointikin jakautuisi eri tahoille, eikä kaikkea tarvitsisi tehdä itse. Off/Balance suuntaa yhteistyöllä kansainväliselle tanssin kentälle ja keksii jatkuvasti uusia yhteistyön muotoja (Häyrynen & Kuokkanen 2012). Pretty Bruises on jo työryhmänsä ansiosta monitaiteellinen, mutta pyrkii myös kansainväliseen dialogiin tekemällä yhteistyötä ulkomaalaisten taiteilijoiden kanssa (Taavitsainen 2012).

Resurssien jakamisesta, myös laajemmin esittävien taiteiden välillä puhutaan jatkuvasti, mutta siinä olisi edelleen paljon kehitettävää. Riitta Honkasen (2012) mielestä tekijöiden ja rakenteiden suunnalta olisi hienoa nähdä aloitteita toiminnalliseen yhteistyöhön, joka voisi ilmentyä yhteistyötapahtumina, isompina ja kannattavampina yhteisfestivaaleina vaikkapa kaupunkien välillä. Jos yhteistyöhön riittäisi tahtotilaa, olisi todennä-

KUVA 7: *Tapaukseton*. Sektorin kauppakeskus, Kuopio 2011 (valokuva: Tiia Tyynysiemi 2011)

köistä, että esimerkiksi tanssi - tai sirkusteokselle saataisiin enemmän katsojia, myös sellaisessa kaupungissa, jonka sisällä ei vielä ole sellaista kulttuuria. Katja-Maria Taavitsainen (2012) lisäisi taiteilijoiden välille puhdasta verkostoitumista, kommunikointia ja uskaltautumista pois omalta mukavuusalueelta. Tulisi jakaa tanssitarkeaan myös muiden kuin esimerkiksi opiskelutovereiden kanssa. Arki luo helposti tiettyjä rutiineja ja tottumuksia, joissa ei tarvitse enää haastaa itseään. Foorumeita tanssiyhteisön laajentamiselle ja yhteistoiminnalle on, mutta niitä ei hyödynnetä tarpeeksi. Pretty Bruises pyrkii siksi avaamaan seuraavat harjoituskertansa kaikille halukkaille, ja astuvat itse pois tutusta tanssitarjestaan.

4.3.2 Toimintakulttuurin uudistaminen

Hulkon (2010) mielestä ryhmiä olisi alettava katsoa osana esittävien taiteiden muodostamaa aluetta, joka kokonaisuudessaan on juuri nyt valtavan muutoksen tilassa. Erilaiset yhteistyömuodot, uudenlaiset kombinaatiot ja rakenteet ovat välttämättömyys. (Hulkko 2010, 8.) Katja-Maria Taavitsaisen (2012) mielestä uudistuksia tanssin kentällä on tapahduttava, ja sen eteen on tehtävä töitä.

Katja-Maria Taavitsainen (2012) peräänkuuluttaa rohkeutta, heittäytymistä ja keskeneräisyyden paljastamista sekä dialogin lisäämistä koko tanssin kentälle. Mainittakoon keskeneräisyydestä se, että Pretty Bruises Squad ei välttämättä harjoittele kuin kolme tai neljä kertaa ennen keikkaa tai teoksen ensi-iltaa. Ryhmä uskoo työskentelysäään usein enemmän prosessiin kuin lopputulokseen. Meri-Tuuli Risberg (2012) uskoo, että jos toiminta on kokeilevan moni- ja poikkitaiteellinen, tanssiryhmän ei tarvitsisi taistella paikastaan vain omassa kategoriassaan. Vaikka tanssiryhmiä on paljon, niin suurin osa tekee taidetta samalla konseptilla; valmiita teoksia perinteiseen esitystilaan. Siinä genressä on jo paljon kilpailua.

4.3.3 Tanssin kentän eriarvoisuus

Katja-Maria Taavitsainen (2012) kuulee tanssin kentän eriarvoisuudesta paljon. Siihen vaikuttanee varmasti se, että Suomessa on vain yksi opinahjo, josta valmistuu paperilla päteviä tanssitaiteilijoita. Vapaalla kentällä koulutustaustan ei tulisi kuitenkaan merkitä. Eriarvoisuuteen tulisi jokaisen puuttua huolimatta siitä, mikä oma status on, missä ryhmässä toimii, missä kaupungissa, kauan on toiminut kentällä tai paljon saa rahaa teoksilleen. (Taavitsainen 2012.) Minun mielestä tanssin eriarvoisuuteen vaikuttaa muun muassa ammattikoulutusten profiloituminen, syvälle juurtuneet ihmisten asenteet, alueelliset erot, sekä kokeneempien tanssintekijöiden tilanne suhteessa nuoriin tulokkaisiin. Tanssialan koulutusten tulisi ehkä vielä tarkemmin profiloitua jo-

honkin tiettyyn suuntaan, koska jokaisella tanssialan koulutuksella on jo traditiota pohjana. Profiloinnin voisi rakentaa tradition ja toiminnan myötä nousseiden voimavarojen pohjalta. Voisin uskoa, että profilointi mahdollistaisi ainutlaatuisuuden, nostaisi koulun statusta, ja toiminta näkyisi itsevarmempana. Tällöin koulutusten välinen hierarkisuus voisi myös hieman murentua, jos kaikilla olisi omat erityisalueet. En tosin tiedä, onko Suomen tanssin kenttä tarkempaan profiloitumiseen liian pieni. Siihen se ainakin on liian pieni, että eriarvoisuutta kannattaisi ylläpitää ihmisten asenteissa. Yhdyn Taavitsaisen (2012) mielipiteeseen siitä, että eriarvoisuuteen tulisi jokaisen puuttua, mikä tarkoittaa pienintäkin kohtaamista vuorovaikutustilanteessa.

Tanssin tarjonnassa ja kysynnässä on paljon eroja Suomen sisällä. Sisäsuomen tanssin aluekeskuksen kantaesitysten määrä oli vuonna 2010 32 ja katsojia yhteensä 21 116. Itäisen tanssin aluekeskuksen kantaesitysten määrä oli vuonna 2010 5 ja katsojien yhteislaskettu määrä oli 5812. (Tanssin aluekeskusten esitykset ja katsojat 2010.) Luvut kertovat tietysti vain yhdenlaisen totuuden, mutta antavat osviittaa siitä, miten alueellisuus saattaa vaikuttaa tanssintekijöiden työllistymiseen, yhteistyömahdollisuuksiin toimijoiden välillä, sekä ne kertovat myös tanssin saatavuudesta että saavutettavuudesta. Rahoituksen kohdalla nuoret tanssintekijät toimivat usein altavastajana suhteessa kokeneempiin tekijöihin. Järjestys on toisaalta luonnollinen, mutta nuorten tekijöiden on vaikea käynnistää toimintaansa, jos eivät ole oikeutettuja mihinkään rahoitukseen ilman aikaisempaa näyttöä. Terhi Kuokkanen (2012) ihmettelee, miksei ryhmää perustaville voisi lanseerata jonkinlaista startti-rahaa, koska ryhmän perustaminen on verrattavissa yrityksen tai toiminimen perustamiseen. Honkanen mukaan (2012) startti-rahasta voitaisiin puhua esimerkiksi toiminnan starttauserahana, eli johonkin asiaan kohdistettuna. Yhdistykset, joita taideryhmät usein ovat, eivät nimittäin lupaa yhteiskunnalle samaa vastetta saamilleen rahoille kuin yritys. Yrittäjyydessä tähdätään siihen, että toiminta muuttuu kannattavaksi ja kyetään työllistämään itsensä sekä muut palkkatyöhön. Yhdistyksessä näin ei välttämättä tapahdu, ja siksi yleishyödyllisten yhdistysten kohdalla starttirahasta voitaisiin puhua esimerkiksi käynnistämisavustuksesta aloitteleville ryhmille, jota voisi myöntää vaikka tanssitaide-toimikunta. (Honkanen 2012.) Siihen suuntaan taidetoimikuntien toimintaa ohjataan, kuten kappaleessa 4.1.1 todettiin. Ideana käynnistymisraha-avustus olisi hyvä, koska nyt vuosivastukset ovat heille, jotka ovat toimineet alalla jo pitkää, ja joilla on paljon ammatillista näyttöä. Vapaan taidekentän rahoituksen parempi kohdentaminen ja suunnittelu vaativat kuitenkin, että ryhmät alkaisivat arvioida toimintaansa yritysten tapaan. (Honkanen 2012.)

4.4 Tarve toiminnan laadulliseen arviointiin

Riitta Honkanen (2012) vaatisi, että vapaat taideryhmät ryhtyisivät arvioimaan toimintaansa laadullisesti. Rahoituksen tulisi olla sidottuna tekemiseen, ja tulisi kyetä vertaamaan sitä, miten raha käytettiin suhteessa pyydettyyn. Pelkät toimintakertomukset eivät riitä, koska ne käsittivät toiminnan raportoinnin, muttei toiminnan arviointia. Toiminnan arvioinnilla Honkanen (2011) ei tarkoita taiteellisten sisältöjen arvostelua, vaan tuotannollisen laadun arviointia ja vertailua. Esimerkiksi sitä, käytetäänkö ammattilaisia niin kuin on luvattu, näkykö toiminnassa jatkuvuutta, onko suunnitelmissa kiertueita tai kansainvälistymistä? Ja jos on, niin miten se toteutetaan? Jos toimintaa ei ole, miten sitä voidaan kehittää ja vanhoja toimintatapoja muuttaa?

Englannissa toimii Arts Council England - rahoittajataho, joka tukee ja investoi kulttuuriin valtion tuella ja veikkausvaroin (Arts Council England). He vaativat erittäin tarkkaa toiminnan laadun arviointia tukemiltaan taiteen tekijöiltä ja instansseilta. Toiminnan arvioinnissa korostetaan itsearviointia, jossa pyydetään pohtimaan ryhmän tai organisaation **visiota** eli arvoja sekä toiminnan merkitystä, **ympäristöä** eli miten toiminnassa näkyy esimerkiksi taiteellinen, poliittinen, taloudellinen konteksti, ja miten ympäristö ja yhteistyötahot huomioidaan. Itsearviointissa vaaditaan **taiteellisia tavoitteita ja kunniahimoa tekemiseen sekä osallistujien sisällyttämistä tekemiseen** eli miten huomioi yleisön, kenelle kohdistaa tekemisen, mikä on potentiaalinen yleisö, ja välittääkö palautteesta. Sen lisäksi tulee arvioida **ryhmän toimivuutta** eli kuinka aikaansaavaa toiminta on, miten toimintaa markkinoidaan ja huolehditaan saatavuudesta, onko ryhmän jäsenillä selkeät tehtävät, roolit ja riittääkö heidän taidot tehtäviin, sekä vastaako ryhmän toimintapaikka alueellisia tarpeita. Viimeisenä osana alueena vaaditaan vielä **rahoituksen** arviointia eli onko laadittu selkeä budjetti, huolehdittu kirjanpidosta, seuraavan vuoden tavoitteista ja otettu mahdolliset taloudelliset riskit huomioon. (Arts Council England.) Osaltaan vaatimukset on kohdistettu isolle organisaatiolle, jolla on vakituista toimintaa ja työntekijöitä. Itsearviointin kriteereistä löytää kuitenkin monta tärkeää seikkaa, joita aloittelevan tanssikokoonpanonkin on syytä miettiä. Mielestäni Suomessa rahoittajatkin voisivat soveltaa avustusten raportointivaatimuksiin kyseistä itsearviointin pohjaa.

5 Ryhmän substanssin määrittäminen

Substanssi-kappaleen kohdalla käyn läpi IDI:n ominaisuuksia ja toiminnan teesejä, joiden avulla voimme toimia kilpailukykyisenä ryhmänä vapaalla tanssin kentällä. Mitkä ovat etumme ja mitä meidän tulee toiminnassamme vielä kiteyttää?

5.1 Profiloituminen

DI:n kohdalla olemme pohtineet ryhmän profiloitumista ja päätyneet siihen lopputulokseen, ettei vielä ole tarpeellista tai edes mahdollista profiloitua mihinkään tiettyyn. Ensisijaista on verkostoitua, hyödyntää yhteistyötahoja ja toimia erilaisten kanavien kautta; paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti (Kahilainen 2012). Markkinoinnista hyödyttäisi tietynlainen profiloituminen, joskin sitä alkaa tapahtua joka tapauksessa, vähitellen. Tunnistettavuuden lisääntyessä katsojat alkavat määrittää meitä kuitenkin ja profiloitumme myös oman käytännön kautta, toiminnan kiteytyessä. (Risberg 2012.)

Kuva 8: Hetki ennen esiintymistä teoksella *Olenainen* 2010 (valokuva: Meri-Tuuli Risberg 2010)

Pippa Jämsén (2012) vaatisi silti selkeämpää tavoitteidenasettelua ryhmälle. Jotta kaikki ei jäisi vain suunnittelun tasolla, tulisi kirjata konkreettiset tavoitteet ylös, esi-

merkiksi päättää mitä apurahoja haetaan ja mihin toimintaa suunnataan. Tulisi löytää toiminnan vahvuudet ja perustelut kuhunkin valittuun toimintaan, joka edesauttaa ryhmää myös apurahojen hakemisessa. Sitä kautta toiminta voi vakiintua ja vakiintumisen myötä ryhmä alkaa varmasti työllistää jäseniä yhä enemmän.

5.2 Monipuoliset tekijät ja konseptit

Ryhmän jäsenet tukevat ajatusta toimia monipuolisesti tanssin kentällä (Jämsén, Kahilainen, Risberg & Ronkainen 2012). Monipuolisuus on ryhmän valttikortti, ja siihen haluamme tekijöinäkin tähdätä. Innovatiivisina taiteilijoina ja persoonallisina esiintyjinä meidän ei kannata rajata vielä mitään (Kahilainen & Jämsén 2012). Yksilöinä ja ryhmän yhteistyön tuloksena jäsenillä pursuaa ja hersyy ideoita, joka auttaa meitä sijoittumaan monipuolisina tekijöinä tanssin kentälle (Risberg 2012). Ryhmän jäsenillä on myös kaikilla erityisosaamista tanssin lisäksi, jota kannattaa ehdottomasti hyödyntää. Olisi hienoa, jos ryhmän toiminnasta näkyisi persoonalliset ja monipuoliset tekijät sekä uusi riemu, tekemisen meininki. (Jämsén 2012.)

KUVA 9: *Olennainen* 2010. Teoksen rooleihin samaistumista (valokuva: Meri-Tuuli Risberg 2010)

Koska emme ole rajoittuneet vain black box-esitykseen, monet konseptit ja esiintymispaikat avautuvat ryhmälle, ja niissä on vain taivas kattona (Risberg 2012). Black box tarkoittaa usein tasalattiaista esitystilaa, joka sisältää esitystekniikkaa ja on yleisväriltään tumma. Mahdollisia esiintymispaikkoja voisi olla erityiset, kaupungin arkki-

tehtoniset tilat tai esimerkiksi esiintyminen vankilassa (Kahilainen & Jämsén 2012). Olennaista esiintymispaikan valinnassa on miettiä yleisön saavutettavuutta ja uuden yleisön löytämistä tanssin pariin, jota Pippa Jämsén myös (2012) korostaa.

Katja-Maria Taavitsainen (2012) toteaa myös, että perinteinen katsomomalli ei enää palvele yleisön, kuluttajan tarpeita. Se vieraannuttaa ihmisiä tanssista ja lisää esiintyjien sekä katsojien välistä kuilua. Pretty Bruises uskookin siihen, että kutsumalla ihmiset mielenkiintoisiin paikkoihin, tarjoamalla uusia teosrakenteita kokeellisilla konsepteilla annetaan enemmän arvoa sille, mitä esiintyjät tekevät ja mihin katsojat antavat aikaansa. (Taavitsainen 2012.) Toisaalta uskon myös, että tanssissa suuntauksset vaihtuvat, tulevat ja menevät. Mikään uusi juttuhan tanssin vieminen erilaisiin tiloihin ei ymmärrettävästikään ole.

5.3. Toiminnan kohderyhmä

IDI luottaa rohkeaan tekemiseen ja riskien ottamiseen. Ryhmä tekee omaleimaista ja uudenlaista tanssitaidetta, jonka vahvuutena on se, ettei siltä puutu rohkeutta tarttua vaikealta tuntuviin, haastaviin aiheisiin tai toimintatapoihin. Edellä mainitun lisäksi Emmi Kahilainen (2012) ei myöskään koe, että ryhmä tekisi korkeakulttuuria vain suurille yleisöille miellyttäväksi. Pyrimme haastamaan yleisöä että itseämme, emmekä pelkästään palvele jo olemassa olevaa tanssin kenttää ja normistoa. Se toteutui Amnesty-yhteistyöteoksella *Tapaukseton*, joskin lopputulos jäi hieman alleviiväväksi.

IDI viihtyy ihmisten keskellä, ja on vienyt teoksia julkisille paikoille sekä pois totutuista esiintymispaikoista (Kahilainen 2012). Suunta on syntynyt pitkälti omasta valinnasta, ei olosuhteiden pakosta. Toivottavasti se, että menemme ihmisten keskelle, innostaa ihmisiä tarttumaan taiteeseen, tanssiin ja meidän toimintaamme, jolloin kommunikation olisi mahdollista avautua (Risberg 2012). Emma Ronkainen (2012) tahtoo pysäyttää ihmisiä ajattelemaan ja tekemään irtiottoja, sekä heittäytymään huumoriin ja liikkeeseen. Pippa Jämsén (2012) toivoo, ettei ryhmä vieraannuta yleisöä teoksillaan, vaan nimenomaan tuo tanssia ihmisten lähelle. Ehdottomasti tämä näyttäytyy ryhmän vahvana meriittinä taiteen tekemisessä, ja yleisön yllättämistä uusissa paikoissa tulisi edelleen toiminnassamme kehittää. Edellisen teoksen *Tapaukseton* kanssa onnistuttiin siinä, että vietin tanssia ihmisten keskelle, muttei kosiskeltu yleisöä helpolla aiheella.

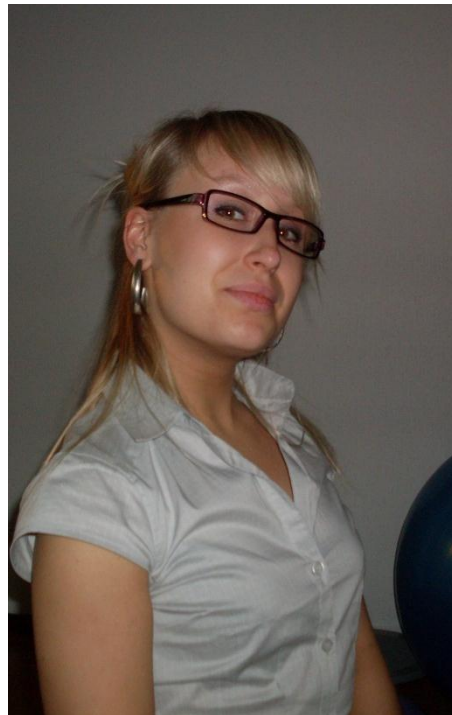
KUVA 10: Duetto teoksessa *Tapaukseton*. Sektorin kauppakeskuksessa, Kuopio 2011 (valokuva: Tiia Tyynysniemi 2011)

5.4 Toimintapaikka

Ryhmälle ei ole vielä selvinnyt, asettuuko toimimaan johonkin paikallisesti vai korostaako toiminnassaan valtakunnallisuutta. Meri-Tuuli Risberg (2012) näkee mahdollisuuden toimia ryhmänä Lahdessa, josta on kotoisin, ja jossa on itse jo hieman saavuttanut mainetta freelancerina. Samalla paikkakunnalla toimiminen varmasti onnistuisi, mutta jäsenten levittäytyessä eri puolella Suomea, nousee haasteeksi estää ryhmän jäsenten erkaantuminen (Ronkainen 2012). Paikallisuudelle ei ole estettä, jos valinnalle löytyy peruste ja alueellinen tarve. Valtakunnallisuus korostuu tällä hetkellä siksi, ettei itsellään ole tietoa siitä, mihin sijoittuu. (Jämsén 2012.) Valtakunnallinen tai ei, olemme kuitenkin aina kokeneet tärkeäksi viedä tanssia sellaisiin paikkoihin, missä tarjontaa ei ole niin paljon. Sen näemme mahdollisena toteutuvan ainakin kiertue-toimintana.

KUVAT 11 & 12: IDI:n kevätkokous 2010. Snellmaninkatu, Kuopio (valokuvat: Emma Ronkainen 2010)

KUVAT 13 & 14: Virallisen kokouksen jälkeen 2010 (valokuva: Heini Tuoresmäki 2010)

6 IDI-tanssiryhmän toiminnan merkitys sen jäsenille

Tässä kappaleessa kirjoitan IDI-tanssiryhmän merkityksestä sen jäsenille. Avaan haastattelutulokset ja synnyttän keskustelua ryhmän perustajien välille. Käyn läpi ryhmän taloudellista merkitystä, ja hahmotan mahdollisuuksia pärjätä taloudellisesti ryhmän toiminnan avulla. Esittelen ryhmän jäsenet hieman tarkemmin ja pohdin ryhmän tärkeyttä meille henkisesti ja sosiaalisesti, taloudellisen toimeentulon ulkopuolella. Kysyin, miten ryhmän jäsenet mielestään näyttäytyvät tanssin kentällä, määrittäkö ryhmä heitä jotenkin sosiaalisesti, ja onko ryhmän kautta oppinut jotain sosiaalisella, vuorovaikutuksellisella tasolla. Mitä ryhmä antaa kullekin henkisesti?

6.1 Taloudellinen merkitys

Perustimme tanssiryhmän tietoisesti jo opiskeluaikana, vaikka kykenimmekin käyttämään ryhmään aikaa vain rajallisesti. Loimme toiminnalle rakenteita; perustimme yhdistyksen, muodostimme sille hallituksen, haimme apurahoja ja teimme taiteellista työtä, jottei meidän valmistuttua tarvitsisi aloittaa tyhjästä ja ryhtyä synnyttämään toimintaa vielä eri kaupungeista käsin. Tanssiryhmän perustaminen antoi erittäin tärkeitä työkaluja käytännön työelämään ja yrittämiseen, mutta saimme harjoitella ja oppia sitä vielä opiskelijastatuksen alla. Tanssinala vaatii tekijältään yhä enemmän itsensä markkinointia ja tuotteistamista. Jotta tanssintekijä saa kuukausipalkkansa kasaan, täytyy keksiä jatkuvasti uusia konsepteja ja tapoja työllistää itsensä. Peräänkuulutan yrittäjyyteen valmistavia kursseja ja opintosisältöjä kaikkiin tanssialan koulutuksiin.

Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajan opinto-oppaassa luvataan antaa virikkeitä alan yritystoimintaan (Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajan koulutusohjelman opinto-opas 2010–2011, 15). Koulutuksen sisällä se tarkoittaa kolmen opintopisteen työelämä-tieto-kurssia, jossa harjoitellaan muun muassa tuottamisen taitoja. Lisäksi opintosuunnitelmassa tarjotaan uusi, tanssipedagogiikan kontekstikurssi, joka kehittyessään tarjoaa varmasti olennaista tietoa ja taitoa yrittäjyyteen. Teatterikorkeakoulun koreografian maisteriopintojen tutkintovaatimuksissa ei suoraan mainita mitään yrittäjyystaidoista, mutta Tanssi- ja yhteiskuntaopintokokonaisuuden alla järjestetään kurssi, jossa tavoitteena on auttaa opiskelijaa hahmottamaan tanssitaiteilijan työmahdollisuuksia erilaisissa yhteisöissä. (Teatterikorkeakoulun koreografian maisteriohjelman tutkintovaatimukset 2007–2009, 19.) Virikkeitä tarjotaan, mutta tietoa ei ehditä koulutuksen sisällä syventää tai kokeilla

käytännössä. Opiskeluaikana olisi hyödyllistä harjoitella yrittäjäystaitoja yhdessä toisten kanssa ja asiantuntevan ohjaajan kanssa, joka ei ammattikentällä ole useinkaan enää mahdollista. Riitta Honkanen (2012) hämmästelee myös sitä, miten huonosti tanssialan koulutukset valmistavat opiskelijoitaan freelancereiksi tai yrittäjiksi. Hänen mielestään valmiudet tulisi antaa koulutuksen sisällä tai sitten vapaaehtoisena täydennyskoulutuksena. Tulisi antaa välineitä ja työkaluja sekä ohjauksellista tukea ja neuvontaa esimerkiksi kirjanpidon tai budjetin tekemiseen.

Taloudellinen hyöty IDI:stä nähdään tulevaisuudessa. Koulutuksen aikana halu tehdä taiteellista työtä yhdisti ryhmän jäseniä, eikä opiskeluaikana ole missään vaiheessa ollut sitä oletusta, että ryhmä tuottaisi vielä taloudellisesti (Ronkainen 2012). Siitä huolimatta toimintamme on ollut alusta asti erittäin tavoitteellista ja päämäärätietoista (Kahilainen 2012). Toiminnan alussa voi hieman nöyryäkin, vaikkei rahaa heti saakaan. Raha ei ole este tekemiselle, vaikka se toki säännöllistäisi ja vakiinnuttaisi tekemistä. (Risberg 2012.) Tällöin tekemisen tulee kuitenkin olla omaehtoista ja nousta omista lähtökohdistamme. Olemme olleet hieman kriittisiä tekemään ryhmän kanssa töitä muille tahoille, jos niiden tarjoama taiteellinen arvo ei vastaa käsityksiämme.

Pauliina Hulkkoa (2010, 8) huolestuttaa vapaissa ryhmissä se, että kun niillä yritetään parantaa entisten vapaiden taiteilijoiden vähävaraisuutta ja huonopalkkaisuutta, niin näyttää siltä, että palkkakuoppaa kaivetaan yhä syvemmälle. Vapaissa ryhmissä tehdään hyvin paljon palkatonta työtä. Off/Balance pyrkii siihen (2012), että keikoista ja harjoituksista maksetaan aina palkkaa. Tuotannollinen työ; markkinointi, apurahojen hakeminen sekä tulevaisuuden suunnittelu tehdään kuitenkin palkatta, ja niihin saa kulumaan paljonkin aikaa.

Pidempiaikaisen rahoituksen mahdollisuus tulee kysymykseen silloin, kun ryhmä asettuu tietylle paikkakunnalle. Toistaiseksi koemme tärkeäksi, että toiminta mahdollistuu produktiokohtaisten rahoitusten, stipendien ja residenssi-apurahojen myötä. (Kahilainen 2012.) Kannattavaa ryhmälle on esiintyä erilaisissa tapahtumissa ja festivaalien yhteydessä ympäri Suomea, joiden kautta voimme saada tunnistettavuutta ja uusia työmahdollisuuksia. Tunnistettavuuden lisääntyessä erilaisten rahoitusten saanti edelleen parantuu. Tanssinopettajina voimme pitää myös erilaisia workshopeja ja luovia työpajoja. Jakamalla tietotaitoa, josta osallistujat maksavat, voimme työllistää itseämme ja rahoittaa ryhmän toimintaa. (Jämsén, Risberg & Ronkainen 2012.) Työpajoissa ja kurssiprojekteissa voisi näkyä myös laaja yhteistyö muiden tahojen välillä sekä taiteidenvälisyys (Jämsén 2012). Ryhmän tulee hakea koko ajan aktiivi-

sesti apurahoja, sekä löytää toiminnalle uusia muotoja. Vapaat ryhmät toimivat käytännössä erilaisten avustusten varassa. Viime aikoina suosittuja ovat olleet erilaiset hankerahat, joiden löytämiseen kuluu enemmän aikaa ja mielikuvitusta kuin perinteisen apurahahakemukseen. Riitta Honkanen (2012) peräänkuuluttaa yhteistyön lisäksi ryhmien omaa panostusta toimintansa kehittämiseen. Jos kaikki panostaisi hieman esimerkiksi tilojen kustannukseen kaupungissa, kustannukset pystyttäisiin pitämään kohtuullisina. Omaan uraan ja tekemiseen tulee investoida.

6.2 Sosiaalinen merkitys

Emmi Kahilainen (2012) toteaa, että ryhmä antaa itselleen ammatillista itsevarmuutta, sekä luo turvaa valmistumisen jälkeiseen elämään. On tärkeää, että ympärillä on kollegoita ja ystäviä, joiden kanssa voi jakaa ajatuksia, saada tukea ja tehdä taidetta yhdessä. Ryhmä on kuin viiden naisen parisuhde, jossa vaaditaan avoimuutta, rehellisyyttä, luottamusta. Kaikkien tulee olla sitoutuneita toimintaan, motivoituneita, muuttuvissa tilanteissa joustavia, luovia ja keksiä ratkaisuja (Jämsén, Kahilainen & Ronkainen 2012). Meri-Tuuli Risberg (2012) vaatii, että ryhmä porskuttaa toiminnassaan alituisesti eteenpäin ja toiminta on aktiivista. Jäseniltä oletetaan tahtoa, taitoa ja hyvää ryhmähenkeä, kommunikointitaitoa ryhmän sisällä ja ryhmän ulkopuolella, joka mahdollistaa produktiot.

Ryhmä muodostuu täysin toisistaan poikkeavista, erilaisista ihmisistä, jotka kuitenkin toimivat mutkattomasti yhteisössä. Jokaisen ryhmän jäsenen kanssa on lähentynyt ja on oppinut muiden tavoista tehdä töitä, ja siksi ryhmä on ollut hyvä koulu ryhmätöimintaan (Jämsén 2012). Vaikka kaikilla on erilainen tempo tehdä asioita, saadaan asioita silti hoidettua, ja tehtäviä jaettuja kohti yhteneviä taiteellisia tavoitteita (Ronkainen 2012). Uskon tämänkin ryhmän kohdalla, että yksilön aktiivinen tarttuminen tehtäviin, omatoimisuus ja vastuun kantaminen sitouttavat sekä motivoivat jäseniään ryhmän toimintaan ja luovat yhteistä ilmapiiriä.

Toisiaan täydentävät, ryhmän erilaiset persoonat nousevat korostetusti jokaisen ryhmän jäsenen haastattelussa esille. Pippa Jämsén (2012) korostaa hyötyä ryhmän jäsenten erilaisuudesta, ja uskoo sen jopa helpottavan työskentelyä. Ryhmän jäsenenä Pippa (2012) luokittelee itsensä empatiakykyiseksi, ideoijaksi, toteuttajaksi, helpoksi työskentelykumppaniksi ja aktiiviseksi ryhmän jäseneksi. Emmi Kahilainen (2012) näkee itsensä ryhmän tasapainottavana, välillä jahkailevana, mutta harvoin räjähdyssalttiina palikkana orastavien ahdinkojen sekä kriisien keskellä. Emmi on myös ryhmän kriittinen jäsen ja kysymysten asettelija, sekä muistaa korostaa aime-

henkeä ryhmän sisällä. Meri-Tuuli Risberg (2012) kokee keksivänsä helposti ideoita ja antavansa energiaa ryhmän toimintaan, sekä uskoo myös antavansa taustastaan; tanssijakoulutuksestaan Outokummussa, uusia ajatuksia, kokemusta ja taitoa ryhmälle. Meri lupaa myös hyödyntää verkostojaan Lahden kaupungissa, jos ryhmä haluaisi toimia esimerkiksi siellä. Emma Ronkainen (2012) jää omasta mielestään tarkoituksettisesti hieman taka-alalle käytännön tilanteissa, jotta kykenisi muodostamaan isompia kokonaisuuksia. Emma toimii tilanteissa rauhallisesti, jolloin se ei ehkä näyttyädy nopeina ideoina, mutta pysyy näin koko ajan tilanteen tasalla, ja kykenee ohjaamaan esimerkiksi teoksen harjoituksia oikeaan suuntaan, olennaiseen. Mielestäni Emmalle sopii ominaisuudeksi myös organisaatiokyky, jonka mukaan lukisin osaksi itseäni. Itse yritän pitää ryhmän toiminnan aktiivisena ehdottamalla ideoita, kyseenalaistamalla ja luomalla esiintymismahdollisuuksia. Solidaarisuudessani haluan päätösten syntyvän kollektiivisesti ja kannustavasti, sekä peräänkuulutan kaikkien vastuunottoa ryhmän eri tehtävistä, aikatauluista ja kehityksestä. Uskon myös, että ryhmä on hyötynyt muutamista kontakteistani. Ryhmän kanssa on sinänsä helpompi verkostoitua ja luoda kontakteja, koska kaikilla jäsenillä on omat verkostonsa, jota voivat hyödyntää ryhmän toiminnassa. Ryhmä luo ympärille myös turvallisen yhteisön, johon voi tuntea yhteenkuuluvuutta, eikä tarvitse koko ajan etsiä mihin kuuluu, mitä tekee ja missä. Yksin on vaikeampaa, kun joutuu tekemään kaiken yksin. Miksi ei hyödyntäisi toimivan ryhmän mahdollisuuksia? (Risberg 2012.)

6.3 Henkinen merkitys

Tanssinopettajakoulutuksen lisäksi ryhmämme jäsenillä on kaikilla halu toimia myös taiteilijana tanssin kentällä. Itselläni tulevaisuuden ammattikuva määrittynee kaiketi tanssin ja taiteen sekatyöläiseksi tai taiteilija-opettajaksi. Taiteilijapedagogeiksi valmistumme myös Savonia-ammattikorkeakoulusta, tanssinopettajan koulutusohjelmasta (Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajan koulutusohjelman opinto-opas 2010–2011, 2). Samalla kun käsitys tanssitaiteilijan ammatista monipuolistuu, toimiminen perinteisen taidekontekstin ulkopuolella tarjoaa uusia ja haastavia työtilaisuuksia, joka voi tuoda taiteeseen uusia näkökulmia ja sisältöjä (Laakkonen 2009, 33). Tällä hetkellä ryhmästä saatu hyöty on lähinnä henkinen. Omista lähtökohdista lähtevä, samanhenkisten työtovereiden kanssa taiteen tekeminen on minulle välttämätön henkireikä tanssinopettamisen rinnalla. Ei kumpikaan parempi toistaan, vaan minun täytyy saada vain pohtia, käsitellä itselleni tärkeitä aiheita ja olla riippumaton pedagogista lähtökohdista. Ryhmän tuella voin tehdä opettamisen lisäksi myös ko-

reografisia ja tanssijan töitä (Jämsén 2012). Haluan pyrkiä myös pois ulkopuolelta annetuista tittleistä tai meriiteistä, ja pyrin määrittämään itseäni jatkuvasti uudelleen ammattitaidon karttuessa. Mikään titteli ei estä ihmistä tekemästä jotain toista, mutten myöskään aio ryhtyä tittelin metsästykseseen. Ryhmän kanssa pääsee tai joutuu tekemään monenlaisia töitä ja eri toimenkuviin liittyviä tehtäviä, jotka kartuttavat kokemusta, mutta eivät tee minusta vielä tanssinopettajan lisäksi tanssijaa, koreografiaa, tuottajaa, lavastajaa, puvustajaa, laulajaa ja näyttelijää, vain muutamia mainitakseni. Ryhmän toiminnassa on mielestäni erittäin vapauttavaa se, ettei meidän tarvitse määritellä itseämme ryhmän sisällä. Kykenemme oikeasti valmistamaan koreografian viiden naisen voimin, eikä se tuota meille ongelmaa tai valtapeliä. Konflikteja syntyy tietenkin, mutta niitä syntyisi varmaan annettujenkin roolien kanssa.

Toiminta on voimaannuttavaa, kun kollegoiden kanssa kykenee luomaan, suunnittelemaan, ideoimaan, liikkumaan ja tanssimaan. Kaikki produktiot antavat voimaa ja energiaa, ja saa tukea yhteisön toiminnan kautta. (Risberg 2012.) Samanhenkisyys, yhtenevät ajatukset, hyvä tekemisen meininki sekä yhteiset intressit vievät meitä toiminnassa eteenpäin että motivoivat henkilökohtaisella tasolla (Jämsén 2012).

KUVA 15: IDI Kuopion Musiikkikeskuksen pihalla. Intoa täynnä kohti tulevaa. (valokuva: Moona Nevalainen 2010)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET PROJEKTILLE

Projektin aikana IDI-tanssiryhmän jäsenten ajatukset selkeytyivät tulevaisuudesta sekä toiminnan muodoista. Saimme muodostettua ryhmän taakse yhdistyksen, olemme kyenneet valmistaa muutaman teoksen, olemme luomassa internet-kotisivuja sekä ennen kaikkea olemme pysyneet ryhmänä, jolla on tulevaisuuden suunnitelmia. Monessa suhteessa ryhmä on myös projektin aikana käsitellyt toiminnan laadullisen arvioinnin itsearvioinnin kriteerejä ja täyttäneekin niitä (Arts Council England). Kriteereiden osa-alueita käytiin läpi kappaleessa 4.4. Sivuutan osa-alueita johtopäätöksissä.

Ajatus ryhmän toiminnan arvioinnista ja tavoitteidenasetteluista nousivat projektin myötä yhä tärkeämmäksi sekä niiden suhteen tietämys lisääntyi. Toiminnan arvioinnille on muun muassa löydettävä mittarit myös silloin, jos ryhmä ei ole vielä missään rahoituksessa kiinni. Palkattomien ja apurahattomien ryhmien tilannetta on myös tarpeellista arvioida. Aloittelevalle ryhmälle raha ei voi olla mittari, koska se ei välttämättä kerro toiminnasta tarpeeksi (Jämsén 2012). Toiminnasta voi mitata tällöin esimerkiksi sen aktiivisuuden määrää. Aktiivisuuden mittaamisella voidaan nähdä muun muassa toiminnan hyöty ja kehittyminen.

Projekti myös sitoutti ryhmän jäseniä kehittämään toimintaa ja vastaamaan osaltaan vapaan tanssin kentän haasteisiin. Siirtymisvaihe opiskelusta ammattikentälle lisää varmasti myös tarvetta vastuunottoon. Emme voi olla enää ulkopuolisia tarkkailijoita tai arvostelijoita, vaan meidän on tehtävä osuutemme, jotta vapaa tanssin kenttä kehittyisi parempaan suuntaan.

Ryhmän toiminnan kehittämisalueeksi nousi tuotannollinen osa-alue, johon tarvitsimme ulkopuolista apua tai ryhmän jäsenten perehdyttämistä tuottamiseen. Taiteellisen työn jakaantuminen ja ideointivaihe ovat mutkatonta, mutta tuottaminen, markkinointi ja kaikki muu organisointi eivät. Aikataulut harjoitusten, esitysten valmistamisen, tekniikkajärjestelyjen suhteen, sekä yhteydenpito yhteistyötahojen kanssa on usein ylimalkaista. Asiat järjestyvät viime tingassa, ja edellisiin esityksiin on menty melko 'soitellen sotaan' -mentaliteetilla. Asioista keskusteleminen, päätöksenteko ja vastuun jakaminen tapahtuvat sen perusteella, kuka ehtii hoitaa. Toiminnan järjestämiseen auttaa varmasti se, jos taiteellisen työn ulkopuolella selkeämmin jaamme tehtäviä ja pilkomme vastuuta. Uskomme sen parantuvan yhdistyksen hallitustehtävien myötä. Olemme nimenneet yhdistyksen vuosikokouksessa ryhmälle rahoituksenhoitajan, joka hoitaa yhdistyksen raha - ja pankkiasioita toistaiseksi, ja huolehtii kir-

janpidon tekemisestä. Yksi jäsen vastaa internet-sivujen etenemisestä ja hankkii niitä varten tarpeellisia tietoja, sekä perehdyttää itseään niiden tekemiseen. Kaikille on annettu tehtäviä seuraavaan tapaamiseen asti, jolloin toiminta säilyy koko ajan aktiivisena. Olemme myös miltei päivittäin toisiimme yhteydessä puhelimitse tai sähköpostitse käytännön asioista ja taiteellisista ideoista.

Off / Balance (2012) korosti toimintansa käynnistämisessä tuottajan roolin tärkeyttä, ja alkuvaiheessa he saivat rahoitettua kuukausipalkkaisen tuottajan. Tuottajan avustuksella he perustivat yhdistyksen, muodostivat hallituksen ja loivat toiminnalle rakenteita. Tuottaja auttoi paljon myös markkinoinnissa, lähetti lehdistötiedotteita, hankki näkyvyyttä ryhmälle, sekä keksi uusia rahoitusmuotoja. Tuottamisesta tulisi tehdä osa ryhmän jokapäiväistä toimintaa, johon sisältyy myös toiminnan markkinointi. Markkinoida voi itseään erilaisiin tapahtumiin, tarjota itseään tanssialan lehtiin, etsiä verkostoja ja kontaktoitua. Meri- Tuuli Risberg (2012) korostaa toiminnan suuntaamisessa ja tulevassa markkinoinnissa yleisön palautetta, jota tulisi kerätä konkreettisesti, aina kunkin teoksen jälkeen. Se liittyy selkeästi toiminnan arvioinnin osallistujat – kohtaan, jossa korostetaan vastuuta ottaa yleisö huomioon, ja toiminnan kehittämistä ympäristön tuella (Arts Council England). Jos palautteen lisäksi kerätään vielä laskelmia katsojamääristä, saadaan sekä laadullista että numeraalista tietoa. Tosin IDI- ryhmälle tyypilliset esiintymispaikat, kuten julkiset tilat asettavat haasteen yleisömäärien mittaamiselle, jossa yleisö saa vapaasti tulla ja mennä (Risberg 2012).

Ryhmän tunnistettavuuden ja näkyvyyden lisäämiseksi ryhmälle ryhdyttiin rakentamaan internet-sivuja. Internetin koti-sivuilla voimme esitellä ryhmäämme, mainostaa tulevia tapahtumia, ja niitä voi käyttää näyttönä tuleville toiminnan rahoittajille. Opin- näytetyö-projekti lisäsi itsessään ryhmän näkyvyyttä. Projektiin sisällyttämisen asian- tuntijahaastattelun myötä pääsimme esiintymään Itäisen tanssin aluekeskuksen *Tanssintekijät Stagella*-iltaan, jossa esitimme osia Meri-Tuuli Risbergin koreografiasta *Olennainen*. Sen lisäksi meitä haastateltiin ryhmän toiminnasta ja ryhmän tulevaisuudesta. Vastasimme juuri niihin kysymyksiin, joita olemme yhdessä pohtineet projektin aikana. Pääsimme tekemään yhteistyötä aluekeskuksen kanssa, sekä kohtasimme toisia tanssintoimijoita. Ilta kiteytyi projektiin ja antoi sille hienon päätöksen.

Taiteellisista tavoitteistamme välittyi tarve yhteisöllisyyteen ja tanssietoisuuden levittämiseen. Haluamme yhdistää erikoisiakin asioita toiminnassamme, jolloin saadaan eri osa-alueilta ihmisiä yhteen. Tanssiyleisönkin on mahdollista kasvaa sitä myötä, jos IDI keksii tehdä yhteistyötä vaikkapa puutarhureiden kanssa. Yhteistyön kautta

näemme myös IDI-tanssiryhmän toiminnan laajemmankin hyödyn yhteiskunnalle. Suunnitelmissa on hakea tanssin soveltavan käytön projekteihin, jolloin pääsemme työskentelemään eri ikäryhmien kanssa ja työskentelemään tanssin parissa eri näkökulmista. Voimme tuottaa erilaisia tanssinkokemuksia itsellemme ja ympäristölle. Olisi toiminnaltaan suppeaa tehdä tanssiteoksia vain keskenämme.

Vapaalla tanssin kentällä huudetaan muutoksia toiminnanrakenteisiin ja rahoitusjärjestelmiin. Muutostarpeisiin on tartuttu, ja kaksi vuotta kestäneen opinnäytetyöprojektin aikana tanssin kentällä on tapahtunut kehitystä. Esimerkkeinä Taiteen keskustoimikunta, jonka toiminta on kehitysmuutosten alla. Aihetta käsiteltiin kappaleessa 4.1.1. Toiminnan laadulliseen arviointiin on myös perehdytty, ja se nostettiin muun muassa Tanssin tiedotuskeskuksen 30-vuotisjuhlaseminaarien yhdeksi aiheeksi 5.11.2010 (Tanssin tiedotuskeskus 2011). Yhteistyökuvioita vapaan kentän ja muiden tahojen välille on lisätty, ja siitä oivallisena esimerkkinä 2012- 2013 aikana toteutettava Tekijä-hanke, jossa keskitytään niin sanottujen kiinteiden ammattiteattereiden ja vapaiden ryhmien kiertuetoimintaan ja yhteistoimintaan. Hankkeella pyritään parantamaan vapaan kentän toimijoiden toimintaedellytyksiä, rikastuttamaan kiinteiden teattereiden ohjelmistoa ja jakamaan kustannuksia taiteenkentällä. (Tekijä, teattereiden kiertuejärjestelmä 2012.) Vaikka Tekijä-hanke painottuu pääasiallisesti teatteritaiteeseen, se toimii hyvänä tiennäyttäjänä yhteistoiminnallisuuden kehittämistä myös tanssitaiteen puolella.

Kykenin omalla toiminnallani synnyttämään avoimuutta ja yhteistyötä tanssin kentälle. Projektini rakentui keskustelulle eri tanssialan toimijoiden välille, ja huomasin, että keskustelun ja yhteistoiminnan lisääminen oli myös haastateltavieni, tanssintoimijoiden tarve. IDI näyttäytyy myös hyvänä esimerkkinä yhteistyön tiivistymästä, koska ryhmässä itsenäiseen tanssinopettajan ammattiin valmistuvat haluavat ylläpitää rikasta yhteistyötä ammattilaiskentällä.

Opinnäytetyöprojektini oli taas yksi julkaisu lisää vapaista ryhmistä, vapaasta tanssin kentästä ja sen tarpeista. Uskon pientenkin julkaisujen lisäävän näkyvyyttä, halua ja muutospainetta parantaa vapaan kentän toimintaedellytyksiä ja tulevaisuudennäkymiä.

8 POHDINTA

Harmonisen ja innovatiivisen yhteistyön sävyttämää tanssin tekemistä.

Opinnäytetyön myötä IDI-kokoonpano ja ryhmän toiminta muuttuivat minulle yhä tärkeämmäksi. Valmistuessa tunne ryhmän tärkeydestä vain korostuu, koska tietää, ettei ole siirtymässä yksin ammattikentälle. On todella tärkeää, että voin ainakin ryhmän kautta ylläpitää kontaktia opiskelutovereihini. Opiskelutoverit ovat olleet suuri turvaverkosto neljän vuoden ajan ja on mahtavaa huomata, että turvaverkosto tiivistyi samanhenkisten ihmisten, ystävien myötä tanssiryhmäksi.

Vaikka tanssinopettajaksi valmistumisen myötä IDI-tanssiryhmän jäsenet muuttavat eri paikkakunnille, en uskon sen olevan este ryhmän toiminnalle, niin halutessamme. Eri paikkakunnilla meillä on mahdollisuudet verkostoitua paremmin, voimme hyödyntää useampia avustuksia, apurahoja ja näemme tahoillamme laajasti Suomen vapaata tanssin kenttää. Se voi myös pelkästään avartaa ryhmän toimintaa. Ei tarvitse myöskään pelätä kilpailua niin vahvasti muiden toimijoiden kanssa, kun emme toimi vain yhdellä paikkakunnalla.

IDI on järjestyttävä, rohkea (Ronkainen 2012).

Toiminnan tavat nähdään ryhmässä osittain erilaisina, mutta antoisan prosessin syntyminen tai yhteiseen lopputulokseen pääseminen on kaikille tärkeää. Tekemisen konteksteja ja konsepteja halutaan murtaa sekä kyseenalaistaa. IDI luottaa toiminnassaan vahvasti jäsenten rohkeuteen ja persoonallisuuteen. Innovatiivisella ja heittäytyvällä asenteella tehdään tanssia, taidetta missä vain ja kenelle vain. Ryhmää leimaa kokeileva ilmapiiri. Se näkyy myös voimavarana tulla nähdyksi tanssin kentällä. Alusta alkaenkaan ryhmällä ei ole ollut paineita asettua mihinkään rooliin tai miellyttää tiettyä kohderyhmää. Siihen vaikuttaa varmasti se, että lähtökohtana on korostunut taiteellisen työn tekemisen tarve itselleen. Erikoisuudentavoittelu sinällään ei tulisi kuitenkaan olla itseisarvo ryhmän toiminnassa. Toivoisin, että uskallamme tehdä itsellemme sopivalla tyylillä asioita ja olla sille uskollisia, ja antaa tekojen puhua.

Rohkea, rajustikin heittäytyvä, mieleenpainuvan kommunikoiva, vapaa, flow-tila, jonka yhteydessä syntyy timanttia (Risberg 2012).

Haaveena ryhmällä on yhteisesti saada joskus tila, teatteri tai hylätty rakennus, jossa voi toimia. Siellä ryhmä valmistaisi esityksiä, järjestäisi monitaiteellisia ja monimuotoisia työpajoja. Sinne voisi kutsua vierailijoita ja organisoida erilaisia tapahtumia. Jollain tasolla nähtiin rikkaana mahdollisuutena myös ryhmän laajeneminen, ainakin taiteidenvälisessä työskentelyssä. Produktion valmistamisessa monitaiteellisuus on usein välttämätöntäkin. Monitaiteellisuuden myötä nousi myös tarve monenkaltaisiin yhteistyökuvioihin.

IDI:n jäsenet korostavat taiteen tekemistä uudelle tanssiyleisölle, sekä toiminnassa näkyy myös tietynlainen yleisötyön - tai kasvatuksen merkityksellisyys. Työn alkuvaiheessa pohdin tanssinopettajuus-aspektin mukaan ottamista ryhmän perustamiseen. Miten tanssinopettajien perustama ryhmä eroaa koreografian luotsaamasta ryhmästä? Tällä hetkellä olen kuitenkin kyllästynyt erontekoon ja luokitteluun siitä, mitä tanssinopettajat, koreografit tai tanssijat ovat tanssin kentällä. Toki on koulutuksen synnyttämä eronteko, joka on vaikuttava tekijä niin taitoon, tietoon kuin maailmankuvaan. En kuitenkaan halua määrittää itseäni vain joksikin, enkä tahdo tehdä sitä ryhmäkään osalta. IDI:n jäsenet halusivat tehdä enemmän ja omaa taiteellista työtä tanssinopettajakoulutuksen aikana. Koulutukseen sisältyvät taiteelliset työt, soolo- ja ryhmätyöt todensivat sen, että ryhmän jäsenet työskentelivät hyvin yhdessä ja jakoivat samankaltaisia taiteellisia näkemyksiä. Taiteellinen kunnianhimo oli kuitenkin niin suurta, ettei koulutuksen tarjoama aika valmistaa taiteellisia töitä riittänyt ryhmän jäsenille.

Opinnäytetyöprojektin myötä korostin tarvetta lisätä myös yrittäjyys- ja työelämätaidokursseja tanssialan koulutuksiin. Täytyy kuitenkin miettiä, mitä yrittäjyys-kurssit veisivät pois nykyisestä koulutuksen sisällöstä. Kaikkeen ei riitä aika yhden koulutuksen aikana, varsinkin kun tanssialan koulutuksissa vaaditaan paljon alakohtaista taito-opetusta, jotta voi pärjätä alalla. Kurssit voisivat toteutua täydennyskoulutuksina, kuten aiemmin mainittiin. Sen lisäksi yrittäjyyttä voisi harjoitella vapaavalintaisilla kursseilla, ja miksi ei joillakin projekteilla? Opintoihin voisi sisällyttää pidempikestoisen projektin, jossa valmistettaisiin esimerkiksi teos, jota lähdetäisiin markkinoimaan. Projekti sisältäisi tanssiteoksen valmistamisen, sen markkinoinnin ja tuottamisen. Sille voisi hakea opiskelijoiden harjoittelemana avustusta, ja teosta voisi esittää kiertuemuotoisesti vaikka lähikunnissa. Projekti voisi jopa käynnistyä ensimmäisenä opiskeluvuotena, ja päättyä vasta opiskelijoiden valmistuessa.

Ilman tanssia maailma ei hengitä (Kahilainen 2012).

Kaikki haastattelemanani henkilöt toivovat tanssin kentän ja muun taidekentän välistä yhteistyötä. Uskon, että taiteidenvälisesti se paremmin onnistuukin. Kukaan ei varsinaisesti vie silloin toiselta töitä. Miten on tanssin kentän laita? Kykenevätkö tanssintekijät, kykenenkö siihen itse, että toinen ryhmä saattaisi hyötyä tekemästämme yhteistyöstä? Kykenisinkö siihen, että antaisin apurahalla saatua treenitilaa toisen ryhmän käyttöön aamupäivisin, koska en ikinä treenaa siellä silloin? Minäkin kannatan yhteistyötä, mutta jatkossa on mietittävä syitä siihen, miksei paljon kehuttua yhteistyötä ole enemmän. Ovatko ihmiset kaikenväliseen - tai tasoiseen yhteistyöhön valmiita?

Toinen teema, joka jäi tanssintekijöiden haastatteluiden osalta vielä hieman avoimeksi, oli vapaiden ryhmien toiminnan laadullinen arviointi. Keskustelua siitä tulee jatkaa edelleen. Saattaa olla, etten vaatinut sen suhteen tarpeeksi vastauksia haastateltavilta tai en ollut heille tarpeeksi selkeä. On myös oletettavaa, että laadullisen arvioinnin suhteen olisi kannattanut haastatella pidempään alalla toimineita, joille olisi muodostunut ryhmän toiminnasta jo rutiineja.

Osaltaan tuntuu myös, ettei arviointiin olla valmiita tai se todella sekoitetaan taiteellisten sisältöjen arviointiin. Ehkä arvioinnista ajatellaan samalla lailla kuin tanssintutkimuksesta joskus aikaisemmin. Tanssia hetken taiteena ei sopinut määrittää ja ikuis-taa kansien väliin. Aivan kun taiteen taika rikkoutuisi, jos tanssin kenttä hieman järjestytyisi. Vaikka järjestytyisellä voitaisiinkin saavuttaa parempaa rahoituksen, avustusjärjestelmien ja toiminnan rakenteiden suunnittelua

Opin opinnäytetyöprojektin aikana suunnattomasti taiteen tekemisestä, taiteen markkinoinnista ja tuottamisesta, sekä ihmisten kanssa toimimisesta. Projektiin tiivistyi miltei kaikki sisällöt, joita olen opiskellut neljän vuoden aikana tanssinopettajakoulutuksessa. Sain työssäni myös laajan katsauksen vapaaseen tanssin kenttään, sekä sen tuotannollisiin että rahoituskellisiin haasteisiin, vaikka aiheesta onkin vähän kirjoitettua faktaa. Kuulin lisäksi nuoria tanssintekijöitä, joilla oli paljon ajatuksia ja kehittämisideoita. He herättivät luottamusta tanssin tulevaisuuteen innovatiivisilla ja rakentavilla kommentteillaan. Sain kaikkien haastateltavien kautta paljon materiaalia ja uusia näkökulmia projektin raportointiin. Opinnäytetyöni jää myös merkittäväksi raportiksi IDI-ryhmän toiminnan alkuvaiheista ja ryhmän perustamisprosessista.

Avoimiksi jääneet kysymykset ja työn eteneminen synnyttivät minussa halun tarkastella ja kirjoittaa vapaasta tanssin kentästä enemmän sekä paneutua yhä enemmän

IDI:n toimintaan. Minusta tuntuu, että ryhmän toiminnassa on nyt yksi kausi käyty läpi. Ryhmä perustettiin ja toimintaa ylläpidettiin opiskelun lomassa. Seuraavaksi valmistumme, muutamme eri paikkakunnille asumaan ja siirrymme IDI:n kanssa ammattikentälle. On kiinnostavaa aloittaa uusi kolmen vuoden jakso, ja nähdä missä sitten olemme. Olen innoissani ja ylpeä ryhmästäämme.

IDI, tanssi ulos boxeista! (Jämsén 2012).

LÄHTEET

painetut lähteet:

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannuskeyhtiö Tammi.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1995. Teemahaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Hulkko, P. 2010. Minne matka, vapaat ryhmät? Meteli 3/2010. 37. vuosikerta. Teatteri- ja mediatyöntekijät ry:n jäsenlehti. Helsinki: Painotalo Miktor.

Juti, R. 2001. Johdatus metafysiikkaan. Helsinki: Gaudeamus

Laakkonen, J. (toimit.) 2009. Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia. 2010- 2020. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta- Valtion tanssitaidetoimikunta

Parviainen, J. 2010. Taiteen kentän vapaat, instituutiot ja yrittäjät/ aukikiertoja. Tanssi: tanssialan yhteisjulkaisu. Helsinki: Suomen tanssialan neuvosto.

Tanssitaidepoliittinen työryhmä. 1999. Tanssin tila ja tulevaisuus / (Tapoli). Helsinki: Opetusministeriö: Yliopistopaino [jakaja]

www- lähteet:

Arts Council England. [viitattu 6.4.2012] Saatavilla: <http://www.artscouncil.org.uk>

Hakala, H. 2002. Teatteri- ja orkesterilain ulkopuolisten teatteri- ja tanssiryhmien toimintaa ja taloutta koskeva selvitys. [viitattu 11.9.2010] Saatavilla: http://www.teatteriliitto.fi/Uudet_netpdf/Ulkopuoliset.pdf

Gronberg, T. 2010. Luova kasvu ja taiteilijoiden toimeentulo, Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:6 [viitattu 13.4.2012] Saatavilla: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/okmtr06.pdf?lang=fi>

Ojala, R. 1999. Tanssitaiteen asema ja koulutus: Jatkuuko tanssin kehitys? Teatterikorkeakoulun tiedotuslehti. Helsinki: Teatterikorkeakoulu 2, s. 42- 46 [viitattu 3.4.2012] Saatavilla: <http://www2.teak.fi/teak/Teak299/13.html>

Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajan koulutusohjelman opinto-opas 2010- 2011. Savonia-ammattikorkeakoulu: Kuopion musiikki - ja tanssiakatemia [viitattu 10.4.2012] Saatavilla: <http://www.musita.savonia-amk.fi/files/sekalaiset/2010/OPS%202010-2011%20musiikki%20ja%20tanssi.pdf>

Sokura, T. 1992. Tanssi, teatterit, teatteritanssi ja tanssiteatterit. Tanssi: tanssialan yhteisjulkaisu / julk.: Suomen tanssialan neuvosto. Tiedotuskeskus, virtual statistics. [viitattu 23.1.2012] Saatavilla: <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>

Suonsyrjä, S. 2007. TADaC on lähtenyt lentoon. Teatterikorkeakoulun tiedotuslehti. Helsinki: Teatterikorkeakoulu. [viitattu 2.3.2012] Saatavilla: <http://www2.teak.fi/teak/Teak207/5lyhyt.html>

Tanssin aluekeskusverkosto. Itäinen tanssin aluekeskus, Läntinen tanssin aluekeskus, Pohjoinen tanssin aluekeskus, Sisä-Suomen tanssin aluekeskus, Tanssin aluekeskus Helsinki. [viitattu 6.4.2012] Saatavilla: <http://www.tanssinaluekeskukset.fi/index.html>

Tanssin tiedotuskeskus, Dance Info Finland. 2011. Muistiolaatuseminaari 5.11.2010 [viitattu 9.4.2012] Saatavilla: <http://www.danceinfo.fi/assets/Uploads/muistiolaatuseminaari05112010.pdf>

Taiteen keskustoimikunnan lausunto Taiteen edistämiskeskusta koskevasta lakiesityksestä, TKT D:nro 4/591/2012. [viitattu 9.4.2012] Saatavilla: <http://www.taiteenkeskustoimikunta.fi>

Teatterikorkeakoulun koreografian maisteriopintojen tutkintovaatimukset. 2007–2009. Teatterikorkeakoulu: Tanssitaiteen laitos [viitattu 13.4.2012] Saatavilla: http://www.teak.fi/general/Uploads_files/Tanssitaide.pdf

Teatteri - ja orkesterilaki. 2 § (23.11.2007/1066) Finlex, lainsäädäntö. [viitattu 3.4.2012] Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920730>

LIITE 1

Kysymykset ryhmän jäsenille:

1. Miksi olet IDI: n jäsen? Tausta ja motiivi.
2. Mikä oli edellisen teoksenne sanoma? Kenelle sen teitte? (Tapaukseton)
3. Mikä on ryhmänne tuote? Taidetuote? Kenelle teette taidetta? Miksi? Mihin toimintanne perustuu (HYVÄ YHTEISTYÖ, SAMAT INTRESSIT, TALOUDELLINEN HYÖTY, HENKINEN HYÖTY) Teettekö taidetta jollekin ikäryhmälle tai tietyille ryhmille? Haluaisitko itse rajata toimintaa?
4. Ryhmän preesens, imperfekti ja futuuri. Mitä vaadit ryhmältä/toiminnalta, jotta haluat olla ryhmässä? Välttämättömyydet ja imperatiivit?
Haaveet ja unelmat?
5. Mihin sijoittaisit itsesi ja ryhmän tanssinkentällä?
6. Miten aiotte hoitaa talouden ryhmässä? Miten rahoitatte toiminnan toisin sanoen?
7. Mikä on teidän manifesti?
8. Mitä sinä olet ryhmälle/Mitä sinä olet osana ryhmää/mitä sinä annat ryhmälle/ryhmän jäsenenä taiteelle?
9. Miten tuotteistatte tuotteenne? Eli markkinoitte, tuotatteko itsenne kautta, jonkun tahon kautta esim. Mikä tekee taide-esityksestänne niin kilpailukykyisen, että sillä saatte katsojia? Muun muassa kansainvälistyminen, valtakunnallisuus, lähiympäristö, yhteistyökanavat, valmiin teoksen myyminen jne.
10. Mitä merkitystä toiminnallanne on yhteiskunnalle, vapaalle tanssinkentälle ja taiteelle?
11. Miten te arvioisitte toimintaanne laadullisesti? Toiminnan aktiivisuus, sisällön laatu, raha ja kehitysalueet jne. Mistä aloittaisitte? Kuinka usein? Pelkästään apurahoin? Kommentit yleisöltä?

LIITE 2

Kysymysteemat esimerkkiryhmille:

1. Miksi juuri kyseinen ryhmä perustettiin? Lyhyt esittely. Halut ja tarpeet? (Toimiva ryhmä, ihmisten välinen yhteistyöhalu, tietty taiteellinen intressi, taloudellinen tarve, alueellinen tarve, olosuhteet jne.)
2. Ryhmän perustamiskaari? Ajatusprosessi, idean konkretisointi, määrittävät tapahtuma/kiinnekohdat, tuotteet, prosessi ideasta konkreettiseksi toiminnaksi.
3. Miten ryhmä vastaanotettiin ulkopuolella, mediassa, tanssinkentällä?
4. Miten luonnehdit ryhmää? Millaisina tanssin/taiteen tekijöinä näyttyädytte?
5. Millä asialla olette? Taiteellinen manifesti? Mitä annettavaa teillä on tanssinkentälle? Mitä merkitystä ryhmällänne on? Miten perustelette olemassaolonne?
6. Kuinka suuri merkitys ryhmällä on sinulle/teille ajallisesti, taloudellisesti, henkisesti tällä hetkellä? Mihin suuntaan haluaisit ryhmän kehittyvän suhteessa edellä mainittuihin
7. Mikä on tärkeintä juuri nyt? Ryhmän toiminnassa, ryhmä suhteessa itseesi..
8. Oletteko asettaneet itsellenne tavoitteita, kuinka paljon ja mitä teidän tulisi tehdä esim. vuoden aikana?
9. Kaipaatteko vapaiden ryhmien välistä yhteistyötä? Tai tanssin kentän välistä yhteistyötä ylipäänsä? Jos kyllä, niin miten sitä kehittäisitte?
10. Millaisia rakenteita toivoisit yhteiskunnan luovan vapaille ryhmille?
11. Teettekö palkatonta työtä ja paljon? Millä rahoitatte toiminnan?
12. Ovatko ryhmänne toiminnan tai perustamisen lähtökohdat alkaneet jo toteutua?
13. Miten arvioitte omaa toimintaanne?
14. Miksi teidän mielestänne vapaita ryhmiä perustetaan koko ajan yhä enemmän?

LIITE 3

Kysymykset asiantuntijahaastatteluun:

1. Kerro omasta taustastasi tanssin parissa. Onko tanssiryhmien tuottaminen antanut sinulle kokopäiväisen työn, riittävät ansiotulot?
2. Kuvaile nykypäivän vapaata tanssinkenttää. Mitä muutoksia olet havainnut? (Tukeeko aikamme enemmän yhteisöllisiä rakenteita, sosiaalisia yhteenliittymiä?)
3. Mitä vaaditaan ryhmiltä tänä päivänä; digilisaatiota, globalisaatiota, sosiaaliset yhteisöt? (Monimuotoista ammattitaitoa, tuottamistaitoja?) Ovatko tuottamistehtävät lisääntyneet? Yrittäjyysshenkeä?
4. Onko sinusta tarpeellista perustaa ryhmiä? Luodaan helposti ryhmä muutaman yhteistyöproduktion jälkeen? Jatkumo ryhmätoiminnassa?
5. Mitä merkitystä ryhmillä on? Miten ne voivat perustella olemassaolonsa?
6. Kaipaanko vapaiden ryhmien välistä yhteistyötä? Tai tanssin kentän välistä yhteistyötä ylipäänsä? Jos kyllä, niin miten sitä kehittäisit?
7. Aluekeskukset ovat toimineet hienosti! Millaisia rakenteita toivoisit yhteiskunnan luovan vapaille ryhmille? Riittävätkö aluekeskukset sinällään, jos niiden toiminta saataisiin jatkumaan? Miten kehittäisit tuotantorakenteita?
8. Starttiraha aloittaville ryhmille?
9. Miten kehittäisit Vos- teatteritoimintaa? Tekijät kutsuvat sitä jäykäksi ja pysähtyneeksi rakenteeksi?
10. Tulisiko tanssinkoulutuksissa vielä lisätä yrittäjyyden kursseja?
11. Miten vapaat ryhmät voisivat alkaa arvioida omaa toimintaansa? Tulisiko avata enemmän toiminnan lähtökohtia vai näyttääkö tehty työ tarpeen?
12. Miksi sinun mielestäsi vapaita ryhmiä perustetaan koko ajan yhä enemmän?

